

PERIÓDICH QUINZENAL, ARTÍSTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any III

Barcelona 30 de Setembre de 1882

Núm. 71

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls dias 15 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES	ANY		SEMESTRE		
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	DIRECTOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIO, 28 BARCELONA	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Paissos de l' Unió Postal	80 "	44 "	24 "	"		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 " "	3'5c " "
Se paga per endavant. — Números solts 4 rals						Y en los altres paissos, los preus d' Espanya y además lo franqueig		

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRABATS, per Eduart Tamaro. = LO DR. D MANEL MILÁ Y FONTANALS, per Gayetà Vidal de Valenciano. = L' OMBRA DEL REY (poesia), per Francesc Maheu. = LOS NIBELUNGS (continuació), traduït per Albert Puigdollers. = PRIMERENCA (poesia), per R. E. B. = ORGULL, SUPERBIA, VANITAT, per Bartemeu Cascazona. = CARTA Á UN AMICH (acabament), per J. Laporta. = AVANS Y ARE (poesia), per J. de Deu Roquer. = LA CULLIDORA, per J. Aguilár. = INGLATERRA PER ESPANTALL, per Julià Bastinos. = RECORDS GLORIOSOS DE LA MARINA CATALANA, per Lluís M. Soler y Puig. = BELLAS ARTS, per F. B. = NOVAS. = LLIBRES REBUTS.

GRABATS. — LO DR. D MANEL MILÁ Y FONTANALS. = LA CULLIDORA. = LO QUE PRIVA. = ANADA AL MERCAT. = LA TORNADA DEL MERCAT. = Valencia. PORTA LATERAL DEL PALAU DE MOSSEN SORELL. = SUCCESOS DE EGIPTE.

CRÓNICA GENERAL

Si hagues estat en nostras mans lo govern dels fenòmens de la naturalesa, ja 'ns hauriam guardat ben be d'assenyalar la entrada de la tardor, ab aquestas conflagracions d' elements y de fluïts qu' en aquestos últims dias han omplert d' espant á las ánimas timoratas, y fins á algunas altrás que d' ordinari no ho son.

Enhorabona que en la estació del any qu' hem comensat lo sol més peresós cada dia nos fassi arribar los seus raigs ab aquesta volúptuosa displicencia que fa qu' apenas nos escalfi; que se enpoltroneixe cada dia mes, llevantse cada dia més tart y anant-se'n á joch més d' hora cada dia;

LO DOCTOR DON MANEL MILÁ Y FONTANALS

que 'ls arbres abandonen al vent sas primeras fullas secas; que las aurenetas se preparen á deixar-nos en busca de millors climas; enhorabona qu' un cel gris y cobert de boyras vinga á completar aquest quadro de la naturalesa moribunda. Tot aixó está molt en son lloch; y si de aquí no haguessem passat no hi hauria res á dir. Pero de cap manera podrem may consentir que aquell devassail de trons y llamps, no tots ells ignocents y sens conseqüencias, d' aquests últims dias sia lo cant elegíach que 's requereix la pèrdua de tot alló que en la tardor nos ompla d' una dolsa y poética anyoransa. No y mil voltas no; no es aquesta la poesia de la tardor y si aixís ho creya l' encarregat de la piroctenia celeste sápigam qu' ha incorregut en peccat d' anacronisme dels més censurables; tan, per lo ménos com lo del que tingué lo mal gust d' afegir á nostre artística casa de la ciutat lo pesat frontis que en l' actualitat l' enlletxeix.

No hi ha cap dubte que la tardor es mes ocasionada á sensacions de concentració que de expansió; per aixó sens dubte la Iglesia esculli un dia de la mateixa pera dedicar-lo á la commemoració dels que 'ns precediren y ja no [existeixan]. Pero ab tot y aixó constitueixen una nota dissonant en lo concert de la naturalesa en aquesta época del any, aquestas terribles catástro-

fes de la naturalesa qu' han sembrat lo pánich en algunas encontradas, y que afortunadament sols han arribat á nosaltres en forma d' estruendosas tronadas, sens ocasionar cap víctima, al menos en nostra ciutat.

Consentim de bon grat en que la tardor es la estació de la melancolía; de cap manera la de la desolació.

Manila 's trova lliure de l' epidemia que venia afligintla y ha sigut ja cantat lo *Te-Deum* en la capital d' aquell arxipiélach.

Aquest terrible assot ha fet 13,000 víctimes en las Filipinas de las que 'n corresponen 2,400 á Manila y 4,555 á Iloilo.

Consecuències de tanta monta obligan á tothom que s' éstime d' humanitari á fer quant en la seva ma estigue pera evitar en lo sucesiu la aparició de nous focos epidémichs.

Nosaltres entenem avuy cumplir ab aquesta obligació, dient qu' en nostre concepte las autoritats de Manila no estigueren á l' altura de la seva missió. Si be lo vapor *Francisco Reyes* importador de l' epidemia, arribat á Manila procedent de Davao y escalas, fou obligat á fer quarentena, en cambi la carga y 'ls pasatjers qu' en ell venian foren desembarcats sens pendrer las precaucions qu' eran del cas. Per tot argument se retreu que 'ls frascos contenint aigua fenicada, que desde la capitania del vapor s' enviaren al *Francisco Reyes*, tornaran buydas del tot. ¡Argument de gran pes!

Donchs com si tot aixó no 'ns degues servir de cap experiència ara tenim qu' en nostre ciutat s' ha promogut un conflicte qu' encara no se sab com acabarà entre la Junta de Sanitat y la casa consignataria del vapor *Vinuelas*, recentment arribat de Manila, qu' apoyada per altas influències de Madrid pretent que s' admete á lliure plática á dit barco.

¿Hi ha res mes injust ni mes fora de rahó que tenir que rebre ordres de Madrid pera que 'ns guardem d' oposarnos á lo que pot estendre sobre nostra ciutat la mes terrible de las calamitats?

Altre argument que proba las excelències del sistema centralisador de que alguns están tan enamorats.

Pero por de prompte no tenim mes qu' alabar la entesa de la Junta de Sanitat, excitantla á que perservere en ella, ja qu' encara que aixís no ho demanés lo seu propi decoro, ho exigiria inperiosament la tranquil·litat de Barcelona entera.

Y mereix també la mes complerta enhorabona lo senyor Gobernador de la Provincia, President de dita Junta de Sanitat, qu' ab tot y representar al poder central no ha dubtat en posarse decididament al costat de sos companys, á fi d' evitar á nostra ciutat las tristes consequències que podrian irrogárseli, de no procedir en la ocasió present ab totes las precaucions que la mes vulgar prudència exigiria.

Entre uns quants párrafos d' insípida prosa ab que poguessen donar compte á nostres lectors dels diferents actes públichs qu' han tingut lloch ab motiu de las festas de la Mercé, y una magnífica página de gran tamanyo ab ilustracions del reputat artista senyor Casals referents al mateix objecte, segurament que 'ls abonats de LA ILUSTRACIÓ CATALANA, 's decidiran per lo últim dels dos extrems.

Aixís ho hem comprés nosaltres y aixís nos hem resolt á ferho. Tractantse d' actes aparatosos las representacions gráficas portan ventatja á totes las altrás. Per aquest motiu remetém als que vulgan saber de las festas de la Mercé, al

próxim número, quals duas planas centrals seran ocupadas per la composició á que mes amunt hem fet referència.

Al publicar en lo darrer número d' Abril la biografía y retrato de nostre ilustre paisá don Joaquín Lluch y Garriga, Cardenal Arquebisbe de Sevilla, ben lluny estaban de preveure que després de tan poch temps transcorregut haviam d' anunciar la seva mort.

Los que conegueren de prop á tan eminent príncep de l' Iglesia debém plorar amargament aquesta perdua que no dubtém en calificar de irreparable. Si ha algú que no tinga noticia de fins ahont arribava l' altesa de sentiments de tan virtuós prelat, que passi los ulls per la suscitada nota biográfica á que mes amunt nos habém referit y per ella deduirá tot lo que realment valia lo cardenal Lluch. Pero estém segurs que á Barcelona no hi haurá qui 's trove en aquest cas, perque no hi ha en ella qui ignore que 'l sabí prelat fou lo fundador d' aquesta popularríssima institució que s'anomena *Caritat Cristiana*, que tantas llágrimas ha aixugat y que tantas miserias ha socorregut.

Los catalanistas debém plorar doblement la mort del Cardenal Lluch ja que sens cap mena de dubte podém tenir l' orgull d' haberlo comptat entre 'ls nostres correligionaris. Ell oferi premis á nostres Jochs Florals y protegia decididament tot quant portés verdaderament segell catalá; además sabém qu' habia dedicat alguns de sos moments d' oci á versificar en catalá. Y tant podiam comptarlo com á correligionari nostre, que en 1871 se pensá oferirli la presidencia dels Jochs Florals y per tal motiu circularen candidaturas ab lo seu nom, que per últim tingueren que retirar-se cedint á las reiteradas instancias que á tal objecte va formular.

Enviém á sa atribulada familia, especialment á sa virtuosa germana donya Elissea Lluch, esposa del distingit Mestre en Gay-Saber don Joaquín Rubió y Ors, la manifestació de nostre sentiment per tan trista pèrdua.

Es una idea digna d' aplaudirse la que ha tingut l' Associació Catalanista d' excursions científicas de colocar enguany en la galería d' excursionistas notables, lo retrato de D. Sinibald de Mas, filòlech y diplomátich que prestá á la seva patria inapreciables serveys y que feu profitosos viatjes per Assia, Africa y Oceanía.

D. Sinibald de Mas, es autor del *Sistema musical de la llengua castellana*, qu' es enginyosíssim per lo que 's refereix á establir la diferencia cuantitativa de las sílabas, sentant en aquesta obra l' afirmació de que 's podian imitar en castellá tots los metres llatins, de lo qual ell ne volgué donar una prova traduhint en exámetres la *Eneida* de Virgili.

També 's dedicá á inquirir la possibilitat d' una llengua universal si be ab molt poch fruyt, com ja 's podrà suposar. No han lograt conseguir mes qu' ell, los que s' han proposat trovar lo moviment continuu ó la cuadratura del círculo.

De totes maneres repetim que trovem acertat lo pensament de la Catalanista considerant que la memoria del senyor de Mas es digna del honor que se l' hi tributa, com completament ho demostrará nostre il·lustrat colaborador D. Lluís M.ª Soler que per encarrech de la Societat llegirá la biografía del sabí excursionista en la sessió qu' al efecte 's celebrarà. Lo retrato s' ha encomanat al distingit artista senyor Moragas.

Figúrinse nostres lectors quinas deuran ser las pretensions d' Inglaterra, que 'l nostre go-

bern tan amich dels tractats y dels lliure cambistas s' ha vist obligat á trencar las negociacions qu' ab general sentiment dels productors nacionals, habia intentat pera l' ajust d' un tractat de comers ab la Gran Bretanya.

Sempre habiam format trist concepte del desprendiment dels inglesos y per xó no 'ns venen ara de nou las noticias que d' aquest assumpto nos donan los periodichs. Lo que si 'ns es mes nou es la resistencia de nostre govern á cedir á las filantrópicas miras dels fills de Albion.

Per desgracia dels verdaders interessos de la patria no creyem que aquestas renyinas deixin de ser renyinas d' enamorat y qu' al cap y al fi tot se compondrá ab satisfacció de tothom (que no sia productor espanyol.)

O sinó al temps nos apelem.

RAMON E. BASSEGODA

NOSTRES GRABATS

LO DR. D. MANEL MILÁ Y FONTANALS

Vegis l' article de la página 275.

LA CULLIDORA

Vegis l' article, página 283.

LO QUE PRIVA

Dibuix del celebrat Barrio, es lo tipo que avuy presentém ab lo títol especial que li doná son autor, «Lo que priva», dibuix del que dirém que la figura está perfectament executada, que no hi ha res que tildar ni en la posa ni en lo conjunt de l' obra, y per lo tant no podém menos de elogiarla com se mereix.

Per desgracia, no obstant, es cert que aquesta clase obté exagerat favor, sens que volguém significar que dega vilipendiarse, pero si es sensible, que olvidantse altres ocupacions serias, que tenintse poch en compte las creacions de l' art y las veritables creacions del ingeni, solament un torero, sia entre moltes clases *lo que priva*, obtenint privilegiat favor y tributantseli exageradas aduacions y elogis.

ANADA Y TORNADA DEL MERCAT

Aquestas duas bonicas láminas dibuixadas per en Pahisa, son verament agradables per sos recorts y execució.

En ellas se respira del tot lo flayre de Catalunya, no malmesa encara per influències de las mes pobladas ciutats, y molt menos per las del extranger; y certament entre la sencillesa de las costums y dels trajos, se hi troban moltes mes cosas agradables, que no entre las falsas é imperfectas imitacions, de las costums de la ciutat.

Mireu en la «Anada al Mercat», la gran arbreda que condeix á la vehina vila, que recorda moit bé la de Granollers, dominada per l' antiga iglesia gòtica, allí caminan, cavalcant los pollins de fortas camas, las donas alegres y ben cossadas ab sos gipons ab mànega estreta, portant graciosament crehuada sobre lo pit la mitja fulla y elegantment nuat en lo cap, lo mocadoret, generalment de clars y variats colors. Alguns homens cavalcant matxos ó cavalls, caminan també airosos uns en mànega de camisa, altres ab lo tipich y lleuger jech, portant tots la barretina vermella ó la morada gorra musca, los calsons y las fortas polainas de cuyro los més, las que dibuixant las formas de la cama, son també un bon resguart en los camins.

Las cistellas están rublertas, alguns fruyts son portats dintre cuixineras damunt del cap, y per tot regna l' alegría y expansió que acompaña ensemms un hermos dia y que fomentan mil falaçueras esperansas.

La tornada.—Acabat lo mercat, es precís empendrer lo retorn, y com sapigut es que després d' un gust ve un disgust, segons diu l' adagi, y que los contrasts son lo comú en la vida humana; si l' anada fou alegre y placentera, la tornada encara que s' hagen guanyat alguns diners, es trista y contrariada arreu, pel vent y per la pluja. Lo camí está enxarcat d' aygua, lo vent xiula furiosament entre l' arbreda, y á despit de tots los elements, homens y adzembles segueixen sempre avant envers son poble para arredosarse prop de la llar y allí contarne mil rondallas que vingan á ferne olvidar lo mal temps passat.

Havém dit al principi y debém repetirho, que l' execució de las duas láminas, es molt acabada, son dibuix es ben entés, son celatje apropiat y en suma forman un veritable quadro de las costums catalanas, encara que molt modificadas, vivas y características, com ho saben per experiència la major part de nostres llegidors.

VALENCIA

PORTA LATERAL DEL PALAU DE MOSSEN SORELL

En alguns altres números havem tingut ocasió de presentar altres fragments arquitectònics ó de serral·leria del prehuat palau de Mossen Sorell, are per desgràcia destruït per un incendi.

Avuy reproduhim la característica porta lateral, ahont ademés d' alguns lineaments del segle xv, s' observan formes típiques de l' arquitectura que dominá en lo regne de Portugal y que produhí allí obras d' un estil típic y d' extraordinària riquesa.

L' aspecte total d' aquesta porta es capritxós, y encara que tolerable la manera com se tracta la pedra com si fos una materia ductilíssima, no es molt digne d' imitar-se aquest exemple á menos de reunir-se condicions artístiques molt descollants com las revela lo trassat de la ja repetida porta.

SUCESSOS D' EGIPTE

La facilitat ab la que los inglesos han destruït, per medi de sa poderosa tàctica, tota la preponderancia de aquelles belicosas nacions ó tribus d' Egipte, ahont lo valor personal es cosa á tota proba, demostra la superioritat del càlcul y de la previsió en las operacions militars. Avuy la IL·LUSTRACIÓ CATALANA continúa donant alguns cròquis respecte de tals aconteixements, figurant en lo número 1 uns beduïns a' acant una avansada inglesa.—En lo número 2, lo depòsit d' aygua vist de Ramlech, ocupat pels inglesos.—En lo número 3 uns egipcis refugiats á las Piràmides.—En lo número 4 un campament anglés.—Y en lo número 5 un regiment especial d' infanteria.

EDUART TAMARO

LO DR. D. MANEL MILÀ Y FONTANALS

A l' intent d' estudiar las literaturas septentrionals, visitava fa uns quants anys las ciutats del Nort en que ab més fruyt se conreuhan, un dels més triats, escriptors castellans y al mateix temps avantatjat crítich, excellent filòlech y més que mitjà historiador y filòsoph. No cal dir que tant ó més qu' en los llibres cercava ensenyansa en las conversas ab las eminencias literarias, que, com se pot compendre, al enterarlo del estat de las lletres en sos païssos respectius, li preguntavan per los principals representants de la literatura espanyola. Discorrent sobre tals materias ab lo sapientíssim Wolf, li hagué aquest de preguntar: «¿Y qué 'm diheu de 'n Milà? ¿En qué s' ocupa?» Nostre literat, que coneixia á tots los qui en la cort d' Espanya 's consagran al estudi de las lletres, y fins als senzills aficionats y aprenents en l' art d' engargotar paper en prosa y en vers; pero que no tenia noticia de que hi hagués en esta terra cap escriptor de tal llinatge, va procurar, com home d' experiencia adquirida en lo tracte ab lo gran mon, eixirse lo millor que pogué del mal pas en que 's trobava, per medi de generalitats que á res comprometian, y portant la conversa per una via que li fos de més bon seguir. Mes lo que á Viena ab lo director de la Biblioteca imperial, li va passar ab altres literats no menys eminents á Saxonia y á Munich, y á Berlin y á San Petersburg, de manera que, convenut de que molt havia de valer qui fora de casa tan bona fama gosava, y determinat á sortir d' una ignorancia que tan sovint lo deixava compromés, y ben prop de fer un trist paper al davant de gent que sabia de la agena més qu' ell de la propia, resolgué averiguar d' un cop qui era aquell que, desconegut ó poch menys á Madrid, s' havia guanyat reputació envejable en las capitals totes de la culta Europa.

Y per cert que fora aquesta favorable ocasió —que altres pot ser aprofitarian y adhuc s' hi pararian especialment—pera posar de manifest qu' es en certas regions un mal vell lo mirar ab indiferencia tot lo que 's produheix de la banda d' ensá de las tapias que voltan la coronada vila. A nosaltres, empero, no 'ns ve de nou;

puig coneixent la manera com allí s' enten la vida, comprenem qu' es difícil, sino impossible, que llevat de contadas y honrosíssimas excepcions, pugua la majoria d' aquella gent posar l' atenció en estudis y travalls que exigescan temps y constancia y voluntat decididas. Poch hi fa que las obras de provincia procedents estigan escrites en llengua castellana: de las catalanas no 'n parlem, perque valdament ho estigan en un idioma germá carnal del que il·lustraren Granada y Cervantes,—circunstancia que deuria influir en que ab una mica de paciència y un altra miqueta de bona voluntat fàcilment poguessen ser compresas,—al cap d' avall están escrites en llenguatje diferent del que á Madrid parlan, y encara que no es aquest un obstacle pera que las estudien y jutjen y analisen portuguesos, francesos, italians, almanys, anglesos, suechs y russos, totes aqueixas gents poden disposar d' un temps que á Madrid no 'l tenen; totes aqueixas gents poden fer del conreu de las lletres y estudi de la literatura ocupació exclusiva y formal. Poch hi fa, deyam, donchs, que las obras que venen de provincia estigan escrites en llengua castellana: com sián de senzill passatemp, no hi ha perill que las agafen los qui judican que no hi ha qui en aixó pugua fer la competència á las plomas cortesanas; com tracten de cosas de més interés y substancia, no serán molts los qui disposen d' ocasió y lloch pera considerarlas com se mereixen (*). Mil exemples podriam citar que abonarian aixó que havem apuntat, y un d' ells referent al literat il·lustre, motiu de las presents ratllas, respecte del qual nos deya qui á fons lo podia coneixer, ja que havia format part del jurat que jutjà sas oposicions á càtedra, quan ja contava per centenars los deixebles, y havia escrit y publicat la major part de sas obras, y d' alguna d' ellas, per mediació nostra, s' havia servit aquell pera alguna de las sevas: «Milà es un minyó de profit: promet, promet.»

Més, al arribar á est punt, se 'ns ocorre que algun dels lectors, en situació semblant á la del escriptor á qui aludiam al comens d' aquest escrit, després d' haver recorregut las més importants de las capitals europeas, ha de sentir-se estimulat pe 'l desitj de coneixer al literat quin nom deixam escrit com á títol del present article. Anem á satisferli. Compte, emperó, ab que haurá de contentarse ab senzills indicacions, ab lleugers apuntes, perque si de 'n Milà deguessen parlar com se mereix qui —y esperam que no 's graduará la calificació d' hipérbole dictada per la veneració y lo bon afecte—enclou la representació més genuina de la literatura en las provincias catalanas, y es d' un plegat patriarca d' ella y mestre de las generacions que al present ab més fe y ab entusiasme cada dia creixent en las mateixas la conreuhan, serian menester més temps y més espay que aquells de que bonament podem disposar, y nos veuriam obligats, al expressar nostre judi-

(*) Encara que podriam multiplicar los testimonis que abonasen tot lo que acabam de dir, nos limitarem al següent. Lo Sr. D. Joaquim Rubió y Ors, catedràtic que ha estat de Literatura general y espanyola en l' Universitat de Valladolid, y que al present ho es de Historia Universal en la de Barcelona. ab lo títol de *Breve reseña de actual renacimiento de la lengua y literatura catalanas*, va publicar en l' any 1877 un erudit treball que llegí á la Academia de Bonas Lletres d' aquesta capital. Dita obra va passar en Espanya gayre bé sens que se n' fes esment. Donchs bé, fora d' ella se 'n ha fet repetida menció en periòdichs y revistas, y á pesar de que 's demostra d' una manera incontrovertible que no 's deu dit renaxement á la influencia dels moderns trovadors provensals, com havia dit un crítich eminentíssim de la vehina República; Mr. Carles Boy, secretari de la Societat històrica y arqueològica de Lyon, per consell del que ho es de la Societat pera l' estudi de las llenguas romanas, de qui sollicitá li designés un llibre quina traducció al francès pogués ser ben rebuda per sa importancia, ha sollicitat autorisació del autor pera donarla á llum en dita llengua. *Ab uno disce omnes.*

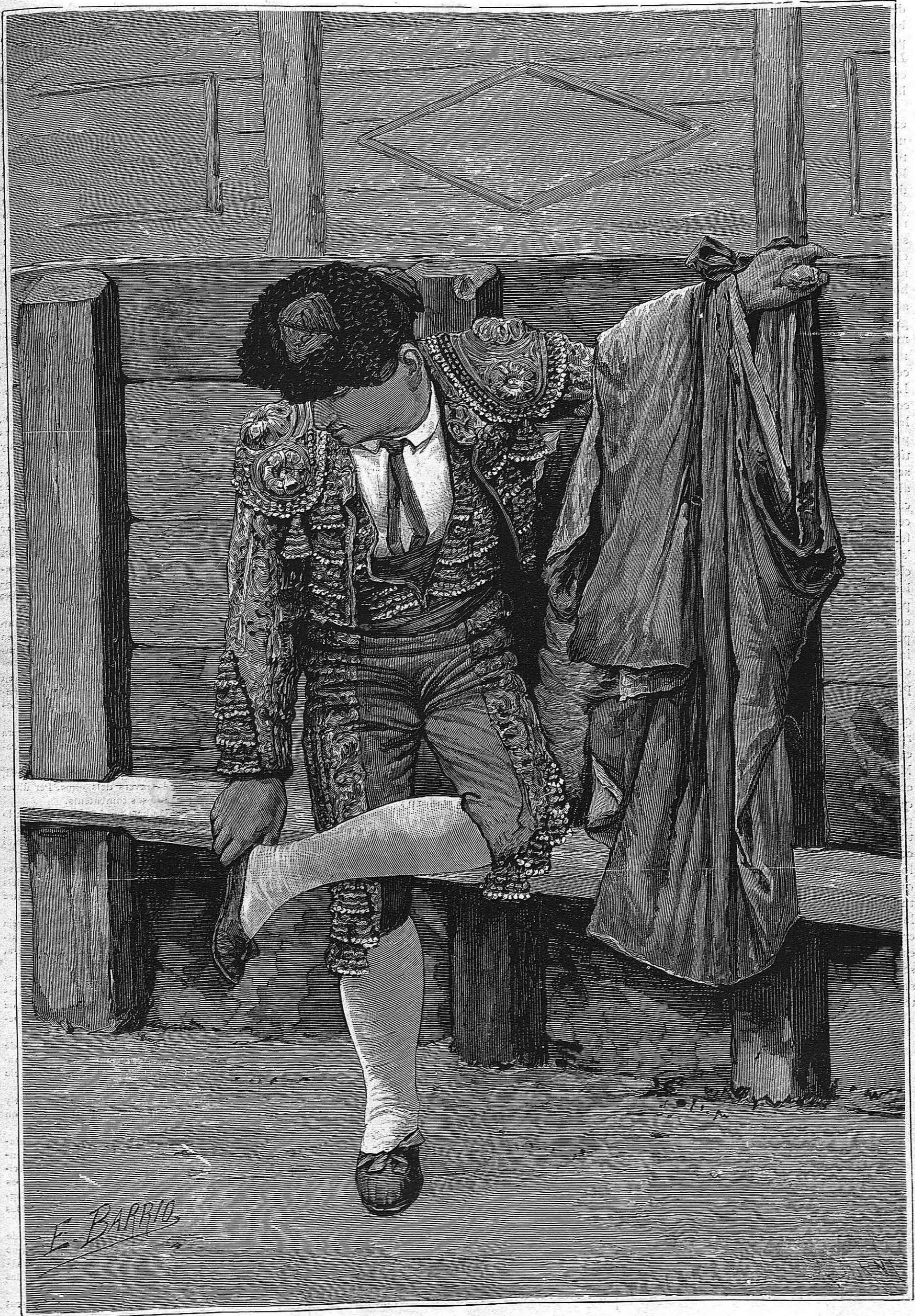
ci, á usar paraulas d' encomi y frases d' elog que, com sia que fossen estimadas per molt justas, mortificarian de segur sa proverbial modestia, si per ventura arribás á llegirlas.

Nat d' antiga y apoderada familia en Vilafranca del Panadés, en aquesta provincia, lo dia 4 de Maig de 1818, quan hagué finida sa educació primaria y en edat y disposició 's trobá pera emprendre la superior ó d' humanitats, com á las horas ne deyan, fou confiat als PP. de las Escuelas Pias de Barcelona, que, reconeixent en ell superioritat notable respecte de sos companys y condeixebles, encarregarenli pronunciar en 1832, en que cursá la retòrica, la oració llatina que en aquella época solia posar terme als estudis d' aqueix període de la ensenyansa. Ni fou aquesta la única distinció que li proporcionaren en aquella época 'l seu talent y la sua aplicació, puig passats dos anys, en los exámens públichs celebrats en la Llotja, als alumnos més distingits en las cátedras que en ella sostenia la Il·lustre Junta de Comers d' aquesta capital, alcansava 'l premi corresponent á la assignatura de matemáticas, estudi que li meresqué en sa joventut especial predilecció, y que posteriorment, ab viure en altres regions y dins d' un ordre d' ideas menys abstracte, ni ha oblidat ni mirat jamay ab indiferencia.

Era opinió generalment admesa en la época á que 'ns anem referint, que 'l conreu de las lletres constituïa ocupació fútil y de poch valer, passatemp indigne de personas formals y adhuc ocasió de pecaminosos pensaments pera los que en ella empleavan en los seus ocis sas facultats totes. Y es que pera l' inmensa majoria esser literat era cosa semblant á saber malgastar paper ab noticias de cosas raras y curiosas, versets de poch més ó menys, cobletas aygualidas y endevinallas enginyosas, y quant més ab dramas y novelás d' assumpto terrorífich y desenllás esgarriós. Ab lo dit bé 's pot, donchs, compendre que qui tan bonas disposicions havia mostrat en sos primers anys, no las debia malmetre en exercici de tan poch profit, y per tant, cursada la Filosofia, li feren entaular lo tracte ab *Pandectas y Partidas* en la Universitat de Cervera, ahont comensá la càrtera de Jurisprudencia, que acabá en aquesta ciutat, en la que, per havershi traslladat, á conseqüència dels successos polítichs, aquella celeberrima escola, émula un dia de las antigüas Salmantina y Complutense, se graduá de llicenciat en lo més de Juny de 1841.

Mes si aquí á Espanya 's tenia de la literatura l' opinió que deixam consignada, no succehia lo mateix en l' extranjer, especialment en Alamanya, Anglaterra y Fransa, nacions en que s' estava elaborant una veritable revolució. D' ella havia tingut noticia, per las obras que en dits païssos se donavan á llum, un esbart de joves al que pertanyia Milà, que alternant l' estudi de la Jurisprudencia ab lo més grat de las Lletres, donava profitosa mostra dels coneixements adquirits, publicant articles de crítica, y llegendas y baladas en llengua castellana unas, altra en la catalana, y totes en conformitat ab lo modern estil, en diferents periòdichs que eixian á llum en la capital.

Testimoni mes eloqüent d' aquells fou sens dubte l' *Arte poética* que publicá en l' any 1843, en la qual se manifestan á un temps gran caudal d' observació propia, y maneres de veure especials, que revelan lo futur autor dels *Principios de Estética* y dels *Elementos de Literatura general*, y una visible tendencia á apartarse del rigorisme clàssich, que mantenía clos en reduhit cercol de ferro 'l vol de la imaginació. En dit llibre, donant á las manifestacions

LO QUE PRIVA. — DIBUIX DE BARRIO

de la literatura catalana la importància que a bon títol li correspon entre 'ls models de poesia èpica (*romances*) hi continuà 'l de *La Dama d' Aragó*, una de las més acabadas composicions qu' en aquest gènere posseïx la literatura popular catalana.

Semblants coneixements foren motiu pera que en 1845, verificada la reforma en la ensenyansa universitària, se li confiàs la càtedra de Literatura, designantlo al mateix temps pera que en lo referit curs llegís la oració inaugural. Graduava en lo següent de Doctor en la facultat de Filosofia y Lletres, y adornat de tots los requisits que exigia la legislació llavors vigent, se presentava en la cort als exercicis d' oposició a la càtedra referida, que va guanyar en renyida lluyta, haventla desempenyada de a las horas ensá en propietat, y venint a ser, per aquesta rahó mestre de quants avuy se consagran en Catalunya al conreu de las Lletres, y de mots que adhuc sens dedicarse a ellas d' una manera especial, de sos llabis han escoltat los preceptes a las mateixas referents, la historia de la Literatura en los diferents païssos en que s' han conreuhats los gèneros que la constituïxen, y las excitacions encaminadas a demostrar la importància y trascendencia d' aqueixa importantíssima branca del saber. No exagerariam de segur dihent que no baixan de tres mil los alumnos que fins al present han assistit a la càtedra de nostre respectable mestre, y si be es cert que d' aquestos, sols una exígua minoria ha fet formal professió del estudi de las lletres, no 's pot desconèixer que 'ls consells y recomanacions, per un costat y per altre la indicació de las obras mes culminants entre las que debian pendres com a modelo de ben dir, han influït en que fixassen sa atenció en semblants treballs personas que altrament los haurian mirat ab indiferencia, si no ab verdadera prevenció, per considerarlos impropis y fins indignes de la professió a que s' habian dedicat.

Perque la veritat es, y que se 'ns perdone 'l que 'ns separém per un moment del camí rigorosament cronològich que 'ns havem trassat al escriurer aquestas lleugeras noticias, que 'n Milá, avans que tot y per damunt de tot, s' ha considerat y 's considera obligat pe 'ls debers que s' imposá al prestar son jurament com a professor. Guia complacent de la joventut entusiasta, no es solament en la càtedra ahont se complau en donar reglas profitosas, pera salvar los inconvenients y obstacles de tota mena ab que han de topar en son camí, los que ab entusiasmisme y fe descidida se llensan inexperts a la tasca difícil d' escriurer pera lo públich. La erudició vastíssima, sos coneixements pregons están sempre a disposició del que a ell acut, y segur pot estar de que no trucarà en va a la seva porta, qui necessite consell ó haja menester afable y carinyós Mentor.

GAYETÀ VIDAL DE VALENCIANO

S' acabarà

L' OMBRA DEL REY

Quan les dotze campanades de la nit, cayent pausades, fan la terra estemordir, de la tomba ahont reposa rebatentse en l' ampla llosa, van un mort a desxondir.

Ab sa espasa qu' arrossega, sa corona que llampega, a la Mort faria por; en lo llarch de sa ossamenta be s' hi veu l' ombra valenta d' aquell Rey conqueridor.

La portada desbarrota, surt y mira y corra y trota cavallé, en son pensament; passa 'l mont, la vall, la plana, de mitjorn a tramontana, de llevant fins a ponent.

Ab son vol d' àguila àltiva atravessa 'l mar y arriba de Mallorca a n' als rocalls; y mirant l' antich realme, troba temples, dins de Palma, qu' axecaren sos vassalls.

Va a València la florida, la sultana conquerida, lo palau de ses amors; la veu plena d' or y sedes, d' odorants tarongerades y de palmes y de flors.

Quan ab pena se 'n allunya passa l' aspre Catalunya que d' amor li encen el pit, mira l' ample de la terra y arreu troba pits de ferre y arreu sent son esperit.

Y se 'n baixa a Tarragona apretantse la corona de tres pobles fortament; a sa tomba torna a jaure y la llosa dexa caure aplanada, tot dihent:

—Rey en Jaume, rey y pare, tos tres fills viuhem encara y tots tres servan ta lley; tots veneran ta memoria, tots ab gotx cantan ta gloria, tots encara 't diuhem Rey.

Mentres serven tots ma sava y ma llengua, tot y esclava, guarden pura y sens afront; des ma tomba arreconada per la sort de ma fillada vetllaré, malgrat al món.

Mes si un jorn se desconexen, si a estrangers jamay servexen, jou d' esclau los posarán; mes devall ma cendra irada, los estranys sols trossejada ma corona hi trobaran.

FRANCESCH MATHEU.

LOS NIBELUNGS

Poema herbích d' Alemanya

IV

COM SIEGFRID VA COMBATRE ALS SAXONS

(Continuació)

DESPRÉS d' aquest encontre los corcers s' emportaren als dos fills de rey, passant l' un devant del altre, com dos alens de tempestat, més condühits per la brida per los braus cavallers que 'ls cavalcavan, de nou se trovaren front a front. Y aquestos dos homes a qui la cólera engegava s' atacaren a colps d' espasa.

Llavors Siegfried doná tan forta embranzida, que reventí tota la plana; los claus y las espasas llensavan rojas guspiras de foch al terrible colpejar dels cavallers. Cada hu d' ells havia trovat un digne adversari.

Liudgast llensava a son enemich innumerables colps a qual més furiosos. Trenta de sos homes s' adonaren del combat é hi corregueren, més avans qu' arrivessen Siegfried havia ja conseguit la victoria.

Per tres amples feridas que feu al rey, travessantli sa cota de malla, vessava la sang a doll.

Llavors lo coratje del rey Liudgast va defallir.

Y aixis, va demaná a son enemich que l' hi deixés la vida, y allargantli la mà, l' hi digué que 's deya Liudgast. En aquest moment arrivaren sos guerrers, que tingueren ocasió de veure lo que havia esdevingut als dos paladins que feyan guarda.

Quan Siegfried se disposava a emportarsen al vensut, fou acomés per trenta de sos homes; mes lo bras del héroe va defensar al presoner, dirigintlos terribles colps, y altres fóren encara los danys que va causarlos lo brillant cavaller.

Tots trenta moriren a mans sevas, llevat d' un a qui va concedir la vida, lo qual cavalcant ràpidament aná a

comptar als seus la trista nova, de la qual per altra part ne podia donar compte son ensangrentat capell.

Quan los de Tenemark n' hagueren coneixement experimentaren dolor y rabia a la vegada per la desgracia de son capthost. Informat d' ella son germá, fou acomés d' a rabia insufrible, roncant com si ell mateix hagués sigut lo vensut.

Lo cavaller Liudgast fou conduhit per lo forsut bras de Siegfried al campament del rey Gunther, que va encarregarlo a Hagen. Sabedor aquest de que 'l presoner era 'l mateix rey, no fou certament poca l' alegria que sentí.

Los burgonds reberen l'ordre de plegar sas banderas.

Mes Siegfried, exclamá: «En avant, mos cavallers, que si Deu vol conservarme la vida, avans que arrive la nit, altres proesas portarem a bon terme. Més de una dona plorarà en lo país dels saxons.

«Vosaltres, héroes del Rhin, seguime a mí, que os he de portar fins al exèrcit de Liudger, y allí veureu rompres sos elms als feixuchs colps de vosaltres, oh esforsats cavallers!; avans que siau de retorn, més de una sorpresa os he de proporcionar.

Gernot y son estol corren ardidament a cavalcar en sos cavalls y al devant d' ells Volker, l' intrepit aubarder aixecá l' estandard; quants los seguian se prepararen valentment pera 'l combat.

No eran pas més que mil homes ab dotze capitans. Anavan per camins y camps a través aixecant núvols de pols veyentse brillar entre ella los resplandents escuts.

Los saxons s' acostavan igualment ab sos esquadrons, portant brunyidas espasas, de tall ben afilat, en mans de sos cavallers y 's preparavan a defensar sas terras y castells contra l' extranger.

Las tropas se llensaren endevant. Siegfried marxava ab los cavallers que havia portat de Niderlant. Més de una ma debia ensagnantarse en lo combat d' aquell dia.

Sindolt y Hunolt al igual que Gernot feriren de mort a in-nombrables guerrers, sens darlos temps de mostrar sa bravesa, per qual motiu ploraren molts donas.

Volker y Hagen, y també Ortwin massacren terriblement en aquella barreja; lo brill dels elms fou apagat ab la sang que feyan vessar aquells homes irresistibles com la mateixa tempesta. Igualment Dancwart feu prodigis de valor.

Los de Tenemark assajaren la forsa de son bras ohintse retentir las rodellas als colps de las espasas que no pararen may y mostrantse los saxons braus com sempre, feren una gran matansa.

També los burgonds en aquella terrible barreja, feren més d' una ample ferida, empapantse en sang los arnesos dels cavalls. De tal manera procuravan per son honor aquells valents y bons cavallers.

Allá ahont los de Niderlant se precipitavan derrera de son capitá, y en mitj dels esquadrons, s' ohia lo retentir estrepitos de las espasas.

Ningú del Rhin va seguirlos. Als colps de Siegfried, rius de sang brotaván a través dels elms. Per últim trova a Liudger al front de sos combatents.

Per tres voltas s' havia obert camí a través de tot lo exèrcit. Llavors arrivá Hagen y son coratje fou de gran profit en aquella turbonada, ja que a sos colps sucumbí un bon nombre de cavallers.

Quan lo fort Lindger trová a Siegfried, brandant ab sa ma la terrible espasa de Balmung, feu tal destrossa dels seus, que encengué la rabia y 'l despit del il·lustre capdill.

Era una conflagració espantosa; una terrible barreja d' espasas; las tropas se confonían las unas ab las altres. Los cavallers se cercavan ab irreconciliable ira, encar que sas gents comensessen a desanimarse.

Lo campeó dels saxons havia sabut que son germá era fet presoner, per lo qual sentí greu tristesa y sabia també que son vencedor era 'l fill de Sigelinda. Encar que primer va dirse qu' era Gernot, més tart sapigué la veritat.

Tan forts eran los colps de Liudger que 'l cavall de Siegfried comensava a rendirse, més redressantse de sobte, desplegó de nou en aquella confusió, son irresistible esfors.

A son costat lluytavan també Gernot, Dancwart y Volker, com també Hunolt y Ortwin que no 's davan repós en fer destrossa.

En mitj d' aquella tempestat, aquells ilustres paladins fóren inseparables. De sas mans se veyan volar innumerables assagayas atravessant los capells y las brillants rodellas que deixavan tenyidas en sang, mentres que 'ls guerrers queyan de sos cavalls. Lo valent Siegfried y Lindger se precipitaren l' un envers l' altre. Més que may volavan los darts y las agudas picas.

L' anella del escut saltá feta a trossos als colps de Siegfried. L' héroe de Niderlant, cregué allavors, que allavors se decidia la seva victoria sobre 'ls valents saxons que per allí formiguejavan. Quantas no fóren las cotas atravessadas per l' esforsat Dancwart!

Liudger va adonarse d' una corona pintada en l' escut

que portava Siegfried. Per ella reconegué al coratjós cavaller y 's preparà á cridar á sos amichs:

—«Pareu la lluyta, vosaltres mos soldats, puig he vist entre mos enemichs al fill de Sigelinda; lo mateix dimoni l' ha enviat contra 'ls saxons.»

En la confusió del combat, maná plegar la bandera, puig desitjava la pau que l' hi fou concedida, mes debia constituhirse presoner en lo país del rey Gunther, ja que així ho disposava Siegfried.

Per conveni dels dos parà lo combat, los vensuts deposaren cascos y escuts, atravessats per mil bandes.

Tot quant allí 's veyá portava estampada la sangonosa marca dels colps dels burgonds.

Aquests váren escullir los presoners que volgueren, puig certament tenian lo dret per ferho, Gernot y Hagen, los intrépits batalladors feren colocar en bayarts als ferits y 'ls enmenaren cap al Rhin, junt ab cinch cents captius.

L' exércit vensut cavalcá dret á Tenemark. Los qui 'l menavan se dolian de que 'ls saxons no habian combatut com haurian desitjat. Los que habian mort en la lluyta fóren molt plorats per sos amichs.

Sas armas fóren conduhidas per los burgonds cap al Rhin. Lo guerrer Siegfried ab sas mans las habia conqueridas per qual motiu debian estarli reconeguts tots los soldats de Gunther.

Gernot enviá als seus á Worms, encarregantlos que fessen saber al país las victorias qu' ell y sos soldats habian obtingut.

De tal manera 's dáren pressa sos escuders, que prest la nova s' extengué per tot. Los que estavan ansiosos n' hagueren gran alegría, mostrantse agrahts de las ditxosas novias que 'ls feyan arivar. Y las donas s' enteravan per llargas relacions de la sort qu' habia alcançat als soldats del poderós rey.

Y va enviarse un misatjer al devant de Kriemilda, lo qual degué ferse en secret, puig no s' hauria atrevit á rebrel, ja que entre 'ls triomfadors s' hi comptava al que ella tan de cor estimava.

Quan vejé al misatjer venir fins á sa cambra, la hermosa Kriemilda, li digué ab extremada dolura: «Vina y dígam las novias que portas; si 'm parlas ab veritat ompliré d'or ta escarcela, y 'm tindrás sempre favorable.»

«¿Cóm han sortit del combat, mon germá Gernot y mos altres fidels. Cap de ells es mort? Qui ha lluytat més ardidament? Vetaquí tot lo que 'm tens de dir.» Lo misatjer respongué:—«Cap cobart se trova entre nosaltres.

«No obstant, dech dirvos, perque es precis dirho, oh noble reyna, que ningú ha batallat tan ardidament en la batalla com lo egreig foraster vingut de Niderlant. Lo bras del valent Siegfried ha fet verdaders prodigis.

«Las proesas de Dancwart y Hagen y dels demás soldats del rey, en lo combat, que certament no han mancat per rés á las lleys del honor, son ben poca cosa al costat de las que per sí sol ha portat á cap Siegfried, lo fill del rey Sigemunt.

«In-nombrables cavallers s' han barrejat en la lluyta, més cap d' ells podrà comptar las maravelles que pot comptar Siegfried, cavalcant en son cavall en lo més fort de la batalla. Ell haurá portat la desolació al seno de molts families.

«Los gentils aymadors de molts damas moriren allí. Sobre 'ls elms s' ohiren los colps espaventables que feyan amples feridas; la sang brollava á rius. Es sens cap dubte, un cavaller intrépit y admirable.

«¿Qué es lo que no ha fet Ortwin de Metz! Tots quants se posavan al alcans de la seva espasa, queyan ferits y morts la major part. Vostre germá causá á sos enemichs terribles pérduas, com jamay se n' hajan causat en tots los combats coneguts. Dech dir la veritat respecte de aquests escullits cavallers; los ardots burgonds s' han portat de tal manera, que han merescut per sa bravesa lo més alt prestigi.

«Son esfors desmontá de sós poltros á molts cavallers y als colps de sas espasas retentia la plana ab espantable ramor. Tan valerosament han batallat las armas del Rhin, que sos enemichs haurian fet molt millor evitant son encuentre.

«Los valents de Troneje feren terrible destrossa quan los dos exércits se trovaren en massas compactas. A més de un doná la mort lo brau Hagen, y de son valor molt tindria per dir als burgonds.

«Sindolt y Hunolt, cavallers de Gernot y l' intrépit Rumolt, han consumat tals proesas, que será un altre remordiment pera Liudger l' haber provocat als soldats del Rhin.

Més, lo fet més prodigiós que ha tingut lloch, lo primer y l' últim qu' hauré vist en tota ma vida, ha sigut portat á cap heróicament per lo bras de Siegfried y gracies á ell los més nobles presoners arivarán al país del rey Gunther.

«Per la forsa va vencels l' hermós cavaller. Lo rey Liudger, aixís com també sa germá Liudgast, rey dels saxons, ne pagarán la pena. Aneu escoltant ma relació, oh noble reyna.

«Siegfried los ha fet presoner á tots dos. May arribá á aquest país tan numerós estol de presoners, com ell ha conduhit dret al Rhin per efecte de sas increhibles hasanyas.

Altra nova no podia ser més agradable á Kriemilda:—«Cinch cents soldats sans y bons van ab ell, y de ferits, sabeho senyora, vuytanta bayarts ne van plens, enrojts ab la seva sang. Lo bras del ardit Siegfried ha ferit á la major part d' ells.

«Los que ab esperit altaner han provocat als soldats del Rhin, son avuy presoners del rey Gunther, y ab joya son portats á aquest país. Ab tals noticias, las galatas de la hermosa princesa brillaren ab flors de las colors més espléndidas.

Quan sapigué que Siegfried, l' hermós jovencel, habia sortit felisment de tan grans perills, sa agraciada cara s' encengué del més púdich color de rosa. Y va regositarse per sos vassalls segons tenia motiu de ferho.

Y aixís parlá aquella verge tan digne de ser estimada:—«Bonas novias m' has portat y t' ho vull remerciar donante una espléndida vestidura y regalante de més á més deu marchs d' or.»

Misatjes per lo mateix estil portá de bona gana á poderosas damas.

Se doná al escuder la recompensa promesa. Las damiselas acudian á las finestras esguardant los canins per los quals se veyá cavalcar gran número de braus cavallers que 's dirigian á Burgondia.

Primer vingueren los que no estavan ferits. Després seguiren los ferits, als quals ab tot honor be podian aclamarlos los seus amichs. Lo rey cavalcava joyosamente al front dels extrangers.

Just era que 'l poderós rey regraciés de tot cor als qui habian respost á sa crida, ja que gracies á ells se habia obtingut la victoria en aquella terrible lluyta.

Gunther preguntá per aquells de sos fidels vassalls que habian mort en l' expedició, que no pujavan á més de seixanta. Just era que se 'ls plorés, como més tart se plorá á molts altres cavallers.

Aquells que estavan sans y bons portaren al palau de Gunther in-numerables escuts mitj partits, y molts elms trosejats. Los soldados descavalcavan devant de la sala del rey; tan cordial acullida produhia ramors inmensas de joya.

Los cavallers fóren allotjats en la ciutat, ordenant lo rey que fossen tractats ab tot mirament. Als ferits no se 'ls deixava de nit y dia, y se 'ls procuravan totas las comoditats.

Y digué á Liudgast:—«Benvingut sigau en aquest dia. Per culpa vostra m' han esdevingut molts desgracias, de las quals, no obstant me n' he de resquitar si la fortuna com fins ara no m' abandona. Que Deu recompense á mos fidels, que tan be han complert sos debers pera mí.

«Podeu recompensarlos, digué Liudger. Jamay altre rey feu servir per més ilustres capitans.

No os vulgau mostrar cruels ab nosaltres y os regraciarem ab grans dons lo bon tracte que observeu ab vostres enemichs.»

«Jo os permeteré marxar en llibertat als dos; més dech tenir la seguretat de que mos enemichs restarán aquí al aprop meu; que no abandonarán mon país sens mon consentiment.» Liudger va allargarli la ma.

Se 'ls conduhí á descansar y se 'ls procurá totas las comoditats. Als ferits se 'ls oferí tot lo que haguessen menester. Als que gosavan de salut se 'ls hi doná aygua-mel y bon vi. May altres hostes visqueren rodejats de més gran joya.

S' aconduhiren los escuts trocejats que conservavan encara rastres de sang, y se 'ls ocultá á la vista de las donas pera acallar los seus plors. Ardits cavallers anavan retornant rendits de fatiga.

Y 's féren ríchs presents en or brillant y en plata sens pesar, á fi de que guarissen als cavallers ferits en los etzars de la lluyta. De més á més, lo rey feu sumtuosas ofrenas als forasters.

Y al igual que tots aquells á qui ab tot y las fatigas del viatge estavan en disposició de retornar á sa patria fóren invitats á permanexer en la cort. Lo rey demaná consell pera saber com recompensaria als insignes guerrers que tan alt acabavan de posar lo seu honor.

Llavors respongué Gernot:—«Que 's permite marxar á nostres enemichs, pero fentlos á saber que dintre de sis setmanas han de retornar pera assistir á una gran festa en la que 's veurán ja guarits molts dels que encara pateixen.»

Siegfried de Niderlant desitjava despedirse. Quan lo rey Gunther s' enterá de son propósit, l' hi demaná molt amistosamente que permanesqués encara aprop de ell. Si no s' hagués tractat del germá de Kriemilda segurament que no hauria accedit.

Era massa rích pera acceptar una recompensa, encar que la tenia de sobras merescuda. Lo rey sentia per ell gran entusiasme com també aquells que habian presenciat las hasanyas de Siegfried en lo combat.

Per causa de la hermosa princesa decidí quedarse á fi de lograr véurela. Y tal com ho desitjava, conegué á la verge, després de lo qual parti joyosamente pera 'l país de Sigemunt.

Lo rey de Burgondia era extremadament aficionat als exercicis de la cavalleria, als quals s' entregavan també ab gran ardor molts nobles jovencels. Pera hostatjar als que vinguessen al país dels burgonds se alsaren devant de Worms, sobre la arena, tendas á propósit.

Acostantse ja l' época en que debia venir, l' hermosa Kriemilda, s' entera de que 'l rey s' preparava pera oferir una gran festa á sos vassalls.

Ab tal motiu, las donas més hermosas no 's donaren punt de repós en preparar las ricas vestiduras y 'ls flochs que debian ostentar. Uota, una de las més ricas, ohí fer la relació de tots los guerrers que anavan á reunir-se; y 's tregueren á la llum las més antigas y ricas vestimentas que jeyan enterradas al fons de las arcas.

Per amor de sos fills, Uota feu disposar tals habillaments. Aixís s' engalanaren molts hermosas damas y jovencelas y molts joves guerrers del país dels burgonds. Igualment feu preparar pera 'ls forasters vestits magnífichs.

Traduht per ALBERT PUIGDOLLERS.

(Seguirá)

PRIMERENCA

La mitja nit ja es tocada,
brillejan milers d' estels,
perfums de les flors divagan
petonejantse ab l' oreig.

Dintre d' una cambra hont sembla
que son niu la mort hi ha fet
jau en son llit la malalta
lo cos mitj glassat y enterch.

Les colors esmortuïdes
com lo llens que la cobreix,
no més s' ou dintre la cambra
de la malalta 'l panteix.

Al costat del llit la mare
sent de la pena 'l greu pes
—Dorm, dorm, ma dolsa filleta
que 'l dormí 't durá remey—

—Demá 'm trovareu dormida
diu la filla ab débil veu,
y per més que 'm crideu, mare,
may més me despertaré.

—Filla meva, així no 'm parles
que lo cor se 'm mitj parteix.
Deu vol, perque desconfiás
que tu 't dongas lo torment.

—Los torments d' aquí á la terra
per mí s' acabarán prest,
l' amor del que fou ma vida
sols al cel lo trovaré.

—Aquí 'ls cors que 't rodejavan
vivian de ton alé,
ton pare, plora que plora
des que sens colors te veu.

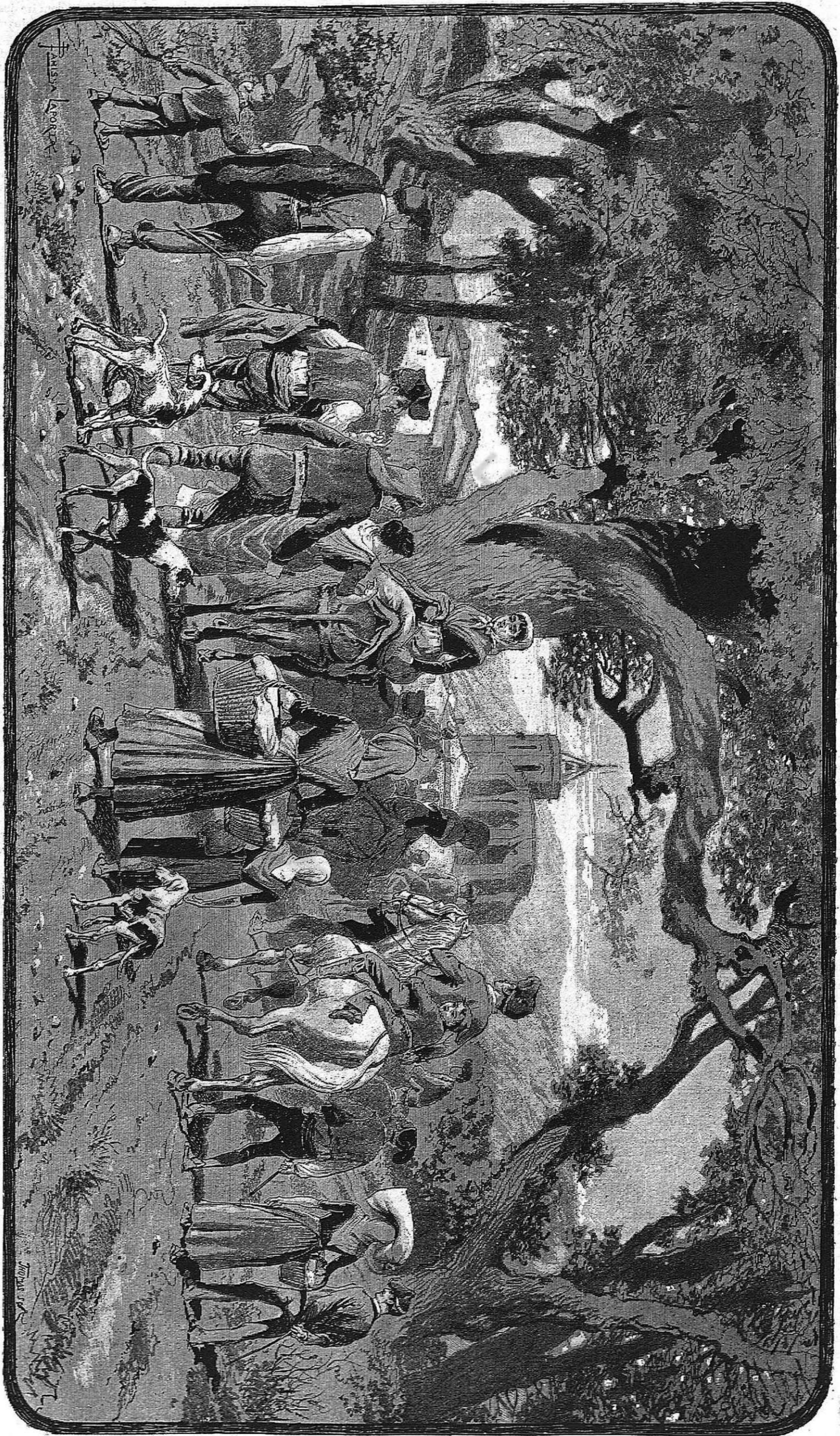
—Del meu vestit blanch de bodes
féune á la Verge present,
ella escoltá ma pregaria
y ara al cel m' hi ajuntaré.

Sa veu anava apagantse
son esguart cobria un vel,
les mans glassades, sa mare
entre sos brassos l' estreny.

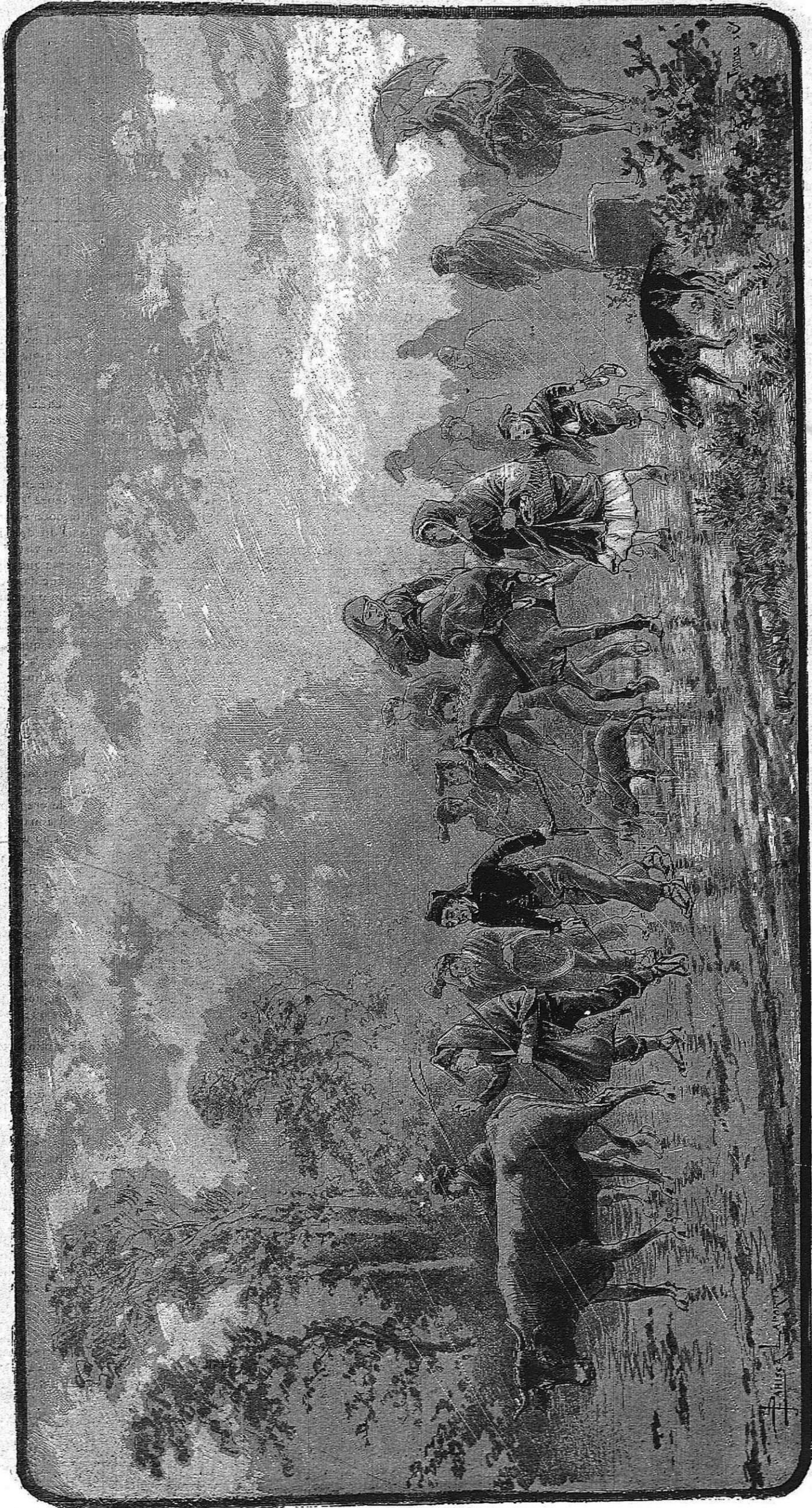
—Ay á Deu filleta meva
Deu avuy te vol ab ell...—
la veu al coll se l' hi nua
y en va prová de dir rés.

Les montanyes clarejavan
ab los raig del sol ixent,
y al temps que lo sol sortia
s' apagava 'l milló estel.

R. E. B.

ANADA AL MERCAT. — Dibuix de J. Parissa

TORNADA DEL MERCAT. — DIBUIX DE J. PARISSA

ORGULL, SUPERBIA, VANITAT.

Aquí tenim tres passions de un ordre completament distint, per mes que entre elles existesca certa semblansa.

Sens dubte per aquesta rahó, son molts los que las confonen en una sola; y es perquè en lo mon hi ha també molta gent que judica superficialment y á la lleugera, sens que aquell judici vaya precehit de la deguda observació y del corresponent estudi.

Tenen, efectivament, las ditas passions, certs punts de contacte, algun paregut: pero may deu confondre l' *Orgull*, mil cops calificat de noble, ab la sempre despreciable *Superbia*, y ni aquesta ni aquell ab la estúpida *Vanitat*.

La senzilla enunciació de las cualitats que á cada una de ellas distingeixen, es suficient per que ab una petita observació pogan ser classificadas ab acert y de la manera deguda.

*
**

L' *Orgull*, no es altre cosa que lo sentiment conegut ab lo nom de *Amor propi*; y aquest sentiment no deu ésser acriminat, puig es lo motor, l' agent, la causa impulsadora de totas las grans obras que en sos anys registra la historia de la humanitat.

¿Qué fora aquesta, si alguns dels seus components impulsats per l' *orgull* de fer ressortir lo seu nom de la oscuritat en que l' havia llensat la dissort, no haguessen consagrat la seva activitat y fins sa existencia als grans descobriments, ó á la realisació de las agegantadas obras que avuy ab *orgull* admirém?

L' *Orgull*, y sols l' *Orgull*, impulsaba al gran Colón á la descoberta de un mon nou.

L' *Orgull* posaba en boca de Galileo aquelles célebres paraulas: ¡E PUR SI MUOVE!

L' *orgull* de Franklin aturá la centella.

Guiada per l' *Orgull*, la inteligencia de Gutenberg dotá al mon de la *estampa*; poderós medi de transmetre á las generacions esdevenidores las concepcions de alguns altres, que, com éll *orgullosos*, se desvetllan en profit de la humanitat.

Ab *orgull* recordém los espanyols que en nostra patria ha nascut lo gran Cervantes Saavedra.

Ab *orgull* esmenta Catalunya los noms de Joan Fivaller, Pau Clarís, Francesh Vicens García, Bonaventura Cárlos Aribau, Joseph Anselm Clavé, Marian Fortuny y mils de altres, tots ells rics ornaments d' aquesta terra.

L' *Orgull* de Miquel Angel produhí lo pasmós *Judici final* y la *Estátua de Moisés*, mentre l' *Orgull* del seu competidor Raphael produhí los incomparables frescos *La Disputa del Sagrament*, la *Escola de Athenas*, *La Poesia*, y *La Jurisprudencia*, adornos sumptuosos del Vaticá.

Al *Orgull* de Lesséps se deu l' obertura del Istme de Suez, y al de Edisson lo Teléfono per poguer desde aquí parlar ab los habitants de aquelles regions.

L' *Orgull* dona la conciencia del propi valor; pero l' *orgullós* may menysprea als demés.

L' *Orgull* es casi bé sempre llegítim: moltes vegadas es noble, y algunas altres es sant.

Llegítim es lo *Orgull* del home que deu lo seu nom y la seva posició á sas solas obras.

Noble es l' *Orgull* del fill del treball que passa deu ú onze horas en una ocupació pesada, y aixó no obstant, prefereix sas fatigas á vestir la humilianta librea de la servitut.

Sant es l' *Orgull* del qui afronta fins la mort, ans de renegar de sas conviccions ó de sas creencias.

Quant l' *Orgull* traspasa los naturals límits de la rahó, deixa de ésser lo sentiment que enalteix al home, fent lloch á la *Superbia* que l' embruteix.

*
**

La *Superbia* hém dit qu' era una passió despreciable, y pochs esforços han de ferse per demostrar que á mes de despreciable es de temer, á causa de las desgracias á que pot donar ocasió.

La *Superbia* enterbola la inteligencia de la persona de qui s' apodera, fins al punt de ferli creure que no hi ha en lo mon altre persona que puga igualárselhi.

Lo relato biblich pinta admirablement á la *Superbia*, encarnantla en l' ángel mes perfect y mes volgut, que 's revolta contra 'l Criador, prenent serne igual si no superior á Ell.

Tots los Códichs, aixís morals com relligiosos, la anatematizan; arribant lo de la Iglesia cristiana á posarla com lo primer dels pecats capitals.

Superbia era la de Neron, quant creyentse superior á la humanitat, desitjava que aquesta hagués tingut tant sols un cap per donarse lo plaher de tallarlo.

Quant en los Circos romans, los pobres homens destinats á esser devorats per las fieras ó á destrossarse entre sí, se presentaban als emperadors dihentlos aquelles conegudas paraulas: AVE CÉSAR, MORITURI TE SALUTAN, la *Superbia* era també la qui tancaba la porta á tots los bons sentiments que haurian pogut evitar aquell crim; perque engegant als superbiosos magnats, los hi feya creure que essent ells de una rassa superior á la dels pobres destinats á esser víctimas, era encara una glória per aquestos lo ferse matar per proporcionar emocions á son amo y senyor.

La *Superbia* era la qui guiaba los passos de Atila, quant anomenantse á sí mateix FLAGELL DE DEU, y creyentse tal, desolaba la terra pas-santho tot á sang y á foch.

Superbia y sols *Superbia*, es la del cortesá que engrehit darrera de un títol vá, degut moltes vegadas al heretatge, algunas á la casualitat, pocas al mérit personal, y mes á la rastreria, se creu d' una sang y d' una rassa distinta dels demés, y ab dret per lo tant de menysprearlos.

Superbia, es la de la persona que necessita enlluhernar ab la riquesa de un vestit, pera que no puga ficarse la atenció en la petitesa del cos que cobreix.

Finalment: la *Superbia* es filla del *Orgull* y de la *Vanitat*; pero com á filla desnaturalisada, ha olvidat totas las cualitats bonas del pare, al temps que há prés totas las dolentas de la mare.

*
**

Sols nos resta parlar de la *Vanitat*: mes com es aquesta una passió tant estúpida y tant necia, procurarem ab pocas paraulas sortir del pas.

La *Vanitat* es lo *Orgull* sense justificació. Per aixó los *vanitosos* están sempre en ridícul.

La *Vanitat* es una passió de donas. Aixís veuréu que l' home *vanitós* te sempre un bon tros de afeminat.

En la *Vanitat* tot es petit. No hi ha *vanitós* que siga capás de realisar cap cosa gran ni en be ni en mal.

Lo *vanitós*, tant sols se cuida d' ell. Passa mitja vida al devant del mirall; s' escolta quant parla; busca contínuament ocasions de posarse de manifest, y s' estarrufa quan lo alaban.

Quant alguna persona de talent cau en la ridiculesa de esser *vanitós*, veuréu al moment com aquella inteligencia s' enterbola.

En suma; lo *vanitós* es un animal tant in-

ofensiu com lo pavo real, al qui sempre escarneix fent lo vano.

*
**

Reasumint:

L' *Orgull*, contingut dintre dels límits del *Amor propi*, es font de tot lo gran que en lo mon s' admira.

La *Superbia* es gaire bé sempre la causa dels grans flagells que á la humanitat assotan.

La *Vanitat* ni fá ni desfá. Los vanitosos son sempre objecte de la mofa dels demés.

BARTOMEU CARCASSONA.

CARTA A UN AMICH

PARLANT DELS JOCHS FLORALS D' ENGUANY

(Acabament)

Com á guanyadora de l' englantina figura en lo llibre la poesia *Otger* de la reputada escriptora donya Dolors Moncerdá. Es una poesia que al meu entendre no perjudicará en res la fama que s' ha guanyat la senyora Moncerdá, pero tampoch li donará gran cosa de gloria; lo Consistori la va errar de mitx á mitx concedint á aquesta composició una tan senyalada recompensa; va usar d' una benevolencia extremadíssima que Deu nos guard de que servis de precedent als que vindrán darrera. Jo estich segur de que la mateixa autora debia rebre una sorpresa ai veure 'l fallo del Consistori, perquè en *Otger* ni s' hi fa notar solament la pretensió d' enlluhernar (ab perdó sia dit dels ilustrats mantenedors que sembla que ho han vist d' una altra manera), ni crech que ningú 's pense que ab una composició com aquesta con fiava la distingida escriptora meréixer la joia que li concediren; pera mí es una de tantes, no pas la mellor (bon tros se n' hi manca) de les que conech de la senyora Moncerdá; es tal vegada un primer ensaig sobre un género pera 'l que no té segurament una dona, per més valentia que 's concedesca á sa imaginació, les aptituds que naturalment ha de tenir pera altres géneros que s' avenen més ab la tendresa de sos sentiments. La poesia *Otger* está lluny d' arribar á la mida que 's necessita pera figurar en la colecció dels Jochs Florals, anuari de l' institució que 'ls Consistoris han de cuydar de mantenir sempre á una bona alsaria, y tant per aixó com perque la senyora Moncerdá produheix en general obres de més importancia, me sab greu que s' haja fet l' errada de premiar una composició tan fluixa y d' alentar en certa manera á la distingida poetissa á seguir un camí que no es pas lo que li senyalan ses disposicions.

Meresqueren accésits les poesias *L' arbre del Maig* (primer á la *flor natural*), *La presa de Santa Clara* (únich a l' *englantina*) y *Lo vol de l' águila* (primer á la *viola*, joia que no s' adjudicá); de les que van obtenir los segons accésits ne parlaré després.

La primera de les citades poesias se recomana per la bellesa y la novetat del pensament; l' autor, en Masriera, un dels joves poetas de qui més té dret á esperarne la nostra literatura, ha fet en aquesta poesia una cumplerta exhibició de las facultats que posseheix pera vèncer qualsevol dificultat de la rima; es llástima que alguns cops ab la brega de disciplinar tot un exercit de consonants ne surti perjudicada la justesa dels conceptes; aixís y tot *L' arbre del Maig* es una poesia bonica, ben pensada y ben executada, que revela trassa en la versificació y bastant coneixement del llenguatge; en algunas estrofes s' hi veu clar que l' autor va tenir d' esforçarse tant pera subjectar lo pensament á la forma métrica adoptada, que no hi ha valgut tot l' art de 'n Masriera para dissimularho. Emperó sia com se vulga *L' arbre del Maig* fa un bon paper en lo llibre y té condicions que la fan mereixedora del lloch qu' en ell li assigná 'l Consistori.

De *La presa de Santa Clara* no 'n diré pas ni una paraula per rahons que tu sabs y jo també y que 'ls lectors sabrán sens dubte apreciar justament. Los qui no conegan la composició á que faig referencia, podran formarsen concepte ben aviat, ja que, segons tinch entés, se publicarà en un dels vinents números d' aquesta *Il·lustració*.

Lo vol de l' águila, de 'n Franquesa, meresqué la distinció d' un primer accésit, segons se diu en la memoria del secretari, «per la potencia imaginativa que demostra, per la bellesa d' algunes imatges, ben identificades ab l' assumpte que canta. y per estar versificada ab facilitat y grandesa;» gracies á Deu que 'm puch avenir algun cop ab lo judici del Consistori; també com ell trovo que desmillora la poesia de 'n Franquesa aquella «inspiració algunas voltas poch espontánea.» defecte que l' autor ha sapigut amagar ab les belleses de la forma, pero que aixís y tot se transparenta deixant poch

satisfet al lector, que s'esperava alguna cosa més de la grandesa del assumpto y del talent poètic de 'n Franquesa. Aixó no es negar que *Lo vol de l'águila* meresca la distinció de que fou objecte; molt alcontrari, jo crech que li sobran mèrits pera ocupar lo lloch en que 's trova. y fins me vé molt de nou que 'l Consistori haja tingut en compte 'ls defectes de l'obra pera privarla de una joia que no 's pogué concedir á ningú altre, després del criteri poch rigorós que 'l va guiar en l'adjudicació dels demés premis ordinaris, y aixó que la poesia de 'n Franquesa, sens ésser absolutament perfeta, no necessitava de molt tanta benevolencia com altres pera mereixer la distinció á que aspirava; d'aquest rigor no 'n faig pas un càrrech al Consistori, res d'aixó; lo qu' 'm dol es que no l'haja usat igualment ab les altres composicions.

Ab segons accésits foren distingidas las poesias *Ma vall* y *Espines*, totes dues plenes de sentiment pero de assumpto molt gastat; en quant á la forma no hi ha gran cosa que dir, sino que tant l'una com l'altra son un xich incorrectes; no fan á pesar de tot cap mal paper, perque ab poques condicions que tingan ja n'hi ha prou pera que sián mereixedores d'una recompensa com la que obtingueren; aixó parlant no en absolut, perque jo crech que seria convenient usar de rigor tractantse y tot de segons accésits, y fora la manera de que tingués alguna importanciá una distinció qualsevol obtinguda en los Jochs Florals per petita que fos; ja s'entén que en aquest cas pera la adjudicació dels premis caldria seguir un criteri rigorosíssim y tal vegada 'ns veuriam ab treballs pera celebrar cada any la festa, pero jo crech que tert ó d'hora donaría bon fruyt aquest sistema.

Ja deus comensar á trovar pesada aquesta carta y la rahó 't sobra; coneix qu' es un xich massa llarga. Pera acabar ab poques paraules l'enfadosa tasca copiaré 'l judici que va fer lo Consistori de les dues restants composicions y poca cosa hi afegiré, perque estém bastant conformes.

Lo premi ofert per l'Ajuntament de Reus s'adjudicá al romans de 'n Ubach *Lo Lleó de Queralt*; en ell hi ha vist lo Consistori «una descripció severa y clara del fet históric que 's tracta» y además «grandesa y valentia sostingudas en tota la composició.» Sabent com tracta 'l mestre Ubach aquest género, bastará dir que 'l romans premiat es digne germá dels que tanta gloria li han donada al autor y ab aixó sol quedarém entesos.

Los petits sayons, de 'n Vilanova, meresqué 'l premi ofert per la Redacció de *La Renaixensa* al millor treball en prosa; entre les qualitats que avaloran aquesta obra cita la memoria del Consistori «lo fondo moral que enclou, expressat en una série de capítols interessants y ben lligats, un llenguatge escayent per la exortancia bellesa de sos conceptes y la naturalitat de son estil, aixis com la veritat dels tipos que pinta. Tu ja ets devot, com jo mateix, de 'n Vilanova, y coneixes la seva manera de fer; donchs ja pots comprendre lo qu' es *Los petits sayons*, perque en totes les obres de 'n Vilanova s'hi veu la seva personalitat literaria; ara t'encanta ab aquella tendror tan simpática que vessa l'autor quan te vol encomanar un sentiment de tristesa, ara 't fa apuntar seguidament la mitja rialleta ab aquell ruixat de xistes que may se li acaban y que descubren tan bé la seva imaginació entremaliada y 'l seu esperit de observació que li permet trasladar al paper la copia justa del original. Quan en Vilanova vol fer sentir, ho logra sempre y no crech que li puga disputar ningú 'l domini d'un género pera 'l que ha demostrat possehir les mellors disposicions; quan se proposa á fer riure, cert que tamhé ho logra, pero no té aturador, corre desenfrenat y algunes vegades arriba al barroquisme sens adonársen. Aixó y cert descuyt en lo llenguatge son los defectes de que al meu entendre s'hauria de corregir lo reputat prosista, defectes que veurás en l'obra premiada, no tan accentuats emperó que la fassan indigna de la distinció obtinguda.

Y vet aquí, amich meu, tot lo que jo puch dirte de aquest volum dels Jochs Florals. Hauria volgut parlarne d'altra manera, pero no es pas meua la culpa si m'he vist en la impossibilitat de ferho.

Tu que may has dubtat del meu bon intent podrás en algunes coses no estar conforme ab lo judici qu' he format del llibre, pero de totes maneres creurás que no m'he deixat dur per cap apassionament; no tothom ho creurá aixis mateix tal vegada, pero aixó serà perque no s'estila gaire 'l dir les coses tal com se senten; á mi m'agrada parlar sempre á la catalana, dir lo que penso; dech errarme moltés vegades, pero l'errar no es pecar perque no hi ha malícia, y 'l que s'ha errat anant de bona fé ja 's té 'l perdó guanyat.

J. LAPORTA

Sans—Agost 1882

AVANS Y ARE

Avans al contemplar la nit ferestega
d'un jorn tempestuos de la tardor,
sentia mon esprit com s'esglayava
cada volta que 'l llamp mos ulls cegava
ab sa hermosa y blanquíssima claror.

Mes are quan sa veu aterradora
los echos repeteixen per l'espay,
y 'l vent desenfrenat trinxia l'arbreda,
mon ánima ho contempla ab calma freda
sense sentir lo més petit esglay.

Y un sentiment de goig indefinible
endolsa la tristura que 'm consum,
al esguardar la roja llampegada
quan creuha per la negra nuvolada
y l'inunda d'esplendorosa llum.

Y es que llavors mon cor encara lliure
dels trets ab que 'l ferires mortalment,
veya ses ilusions tan venturosos
retratarse en les nits pures y hermoses
y en lo estelat mantell del firmament.

Avuy sols tú ¡oh! dona incomparable
que igual que jo, esmentas lo dolor,
compendre pots la estranya simpatia
que sent per eixas nits l'ánima mia,
eternament perduda en la foscor.

J. DE DEU ROQUER.

Setembre, 1882.

LA CULLIDORA

Ho grabat que publiquem en la plana 276 del present número es no mes que un fragment del quadro titolat *La Brema*, del senyor Planella y Rodriguez, existent en lo Museo de Madrid. Ab motiu de publicarse aquest fragment, dibuixat pe 'l mateix autor, nos permetem escriure, sens pretensió de cap mena, las presents y curtas ratllas.

Al arribar lo Setembre ab sas frescas y boyrosas matinadas, los pámpols de las vinyas se pintan d'or y grana lo mateix que 'ls penjolls dels madurs rahims, d'una transparencia comparable ab la del ambar. Llavors es hora d'entrar á saqueig en la vinya pera aplegar lo preuhat fruyt, qual treball y recompensa aplega entre 'ls enrevessats sarments á la gent jove que s'afanya boy cantant festivas rondallas y llençant amorosas ulladetas, surtidas del fons del cor, y á la quitxalleta que empaytantse per entre las intrincadas rengleras de ceps van del un al altre cap esgranant los rahims pera tastar los que mellor sápigam al paladar. Espectacle verament alegre, poètic y pintoresch lo quin se ofereix en tals moments; epopeya grandiosa del treball que han cantat los poetas, desde 'l gran Virgili fins al nostre popular Clavé, font d'inspiració pera tots los qu' han sentit lo gay encís de las maravellas de la naturalesa y las festas del camp.

Entre las produccions pictóricas no 'n coneixiam cap que retratés lo moment tant celebrat, fins que 'l nostre paysá Sr. Planella exposá un quadro de grans dimensions titolat *La Brema*, del qual no 'ns ocuparem, perque á la seva aparició tota la premsa l'apreciá degudament, y sols dirém que havent concorregut lo Sr. Planella y Rodriguez ab aquesta obra á la Exposició Nacional del any 1881, tingué molt falaguera acullida de la premsa madrilenya y meresqué del Jurat que 'l designés pera uns dels premis extraordinaris y que l'Estat l'adquirís pera colocalo en lo Museo Nacional de Pinturas, tresor de nostras majors glorias y riquesas artísticas.

Aixó sol ja basta pera que 'l públich que no conega directament lo quadro se fassa càrrech del seu mérit.

Lo grabat que publiquem ab lo títol de *La*

Cullidora es un dels estudis que com á preparació del quadro feu lo Sr. Planella. Representa una d'aqueixas xicotas del camp ab tot lo esclat de sa rústica bellesa; lo tó del seu cútis mostra que contínuament los raigs del sol lo banyan, que á las feynas del camp está exclusivament dedicada y que aquestas li han donat un caràcter silvestre en mitx de la gracia y distinció especial que li concedí la naturalesa; tant que al véurela fa recordar las gayas floretas del bosch que arreu escampan las aromas mes finas y delicadas, conservant en son aspecte la rudesia propia del lloch ahont nasqueren.

La naturalitat es la condició esencial de las obras del Sr. Planella; no habia donchs de mancarhi en lo bell quadro que motiva aquestas ratllas. Per l'acert qu' en ell ha mostrat lo autor nos creyém en lo deber d'aplaudirlo y felicitarlo, recomanantli que continúe sa brillant carrera sens apartarse may d'aqueix terreno en que s'hi trova la veritat y 'l ben entés realisme.

J. AGUILAR.

INGLATERRA PER ESPANTALL

Es en vá que s'busqui gent tant impressionable y arrebatada com la que obrí los ulls en las hermosas terras del Mitjorn de Europa.

Tot es cor, il·lusió, entussiasme y marfugas en lo caràcter dels moderns llatins, entre los pobles aplegats per los voltants del Mediterrani que no per res es blau y reflexa en sas aigües brillants lo cel pur de nostra sona.

Extranya cosa sembla que en los païssos nebulosos hi veigen més clar que nosaltres! y es aixis: allí calculan, aquí sentim: allí pensan: aquí tenim rauxas: aquellas rasses son la imatge de una considerable munió d'insectes anant tots á la una pera aterrar á l'obstacle: las nostras rasses son próximas parentas del bonich aucell que batega sas alas de un arbre al altre, cantant sempre y esperant massa en la Providencia infinita.

Es per aixó que després de molt soroll nos cansém prompte y després de grans esforços y tentativas heróicas deixém perdre lo fruit de nostre treball, sense oposarnos á que vinga un altre á sembrar en lo camp que llaurarem ab greus suadas.

Avuy, com tants altres dias, veyem com s'exalta sens motiu la fibra meridional á la primera insinuació contraria; lo valenton que visitaba lo túmbol de Felip II y vá enfonzarse lo barret demunt dels ulls y requerir la espasa, era ben espanyol y podria esser francés é italiá ó portugués, sisquera cambiés de llenguatge; ¡y com nos hi deixem anar! y qué algomavars y qué galos y romans som quant per una ó altre rahó política, mostra més clara qu' avans sa ambició, alguna poderosa nació enemiga!

Sembla que fora hora de parlar méns y ab millor motiu: pero som aixis: visca lo que 'ns sedueix encara que nos puga fer dany: després d'aixó no s'explica que encara 's consideri com una fábula poética, l'encís de las fadas seductoras.

Nos sugereixen tals ideas los signes simpáticos ó antipáticos ab que nostras compatriotas han rebut las noves del empenyo en que está l'Egipte: y es particular fenómeno digne de esser estudiat, que en est pais ahont tant poch se capfican en qüestions internacionals, preferint saber los detalls d'ópera cómica de la política menuda, no 's vol renunciar per aixó á exposar lo criteri sobre lo que més de bulto se produheix en la lissa de las nacions extrangeras: després que s'ha dormit sobre un volcan ó s'ha saboreijat una nova *per tenera* mentres en l'horizont los Gargantúas del Nort feyan sas particions *in mente*, llavors entra l'hora d'obrar, y en las taulas dels cafés y en los corredors dels teatros hi ha una verdadera explosió de estrategia y diplomacia aixecantse gran fumera de tabaco y resultantne ferits lo sentit comú y la serietat espanyola.

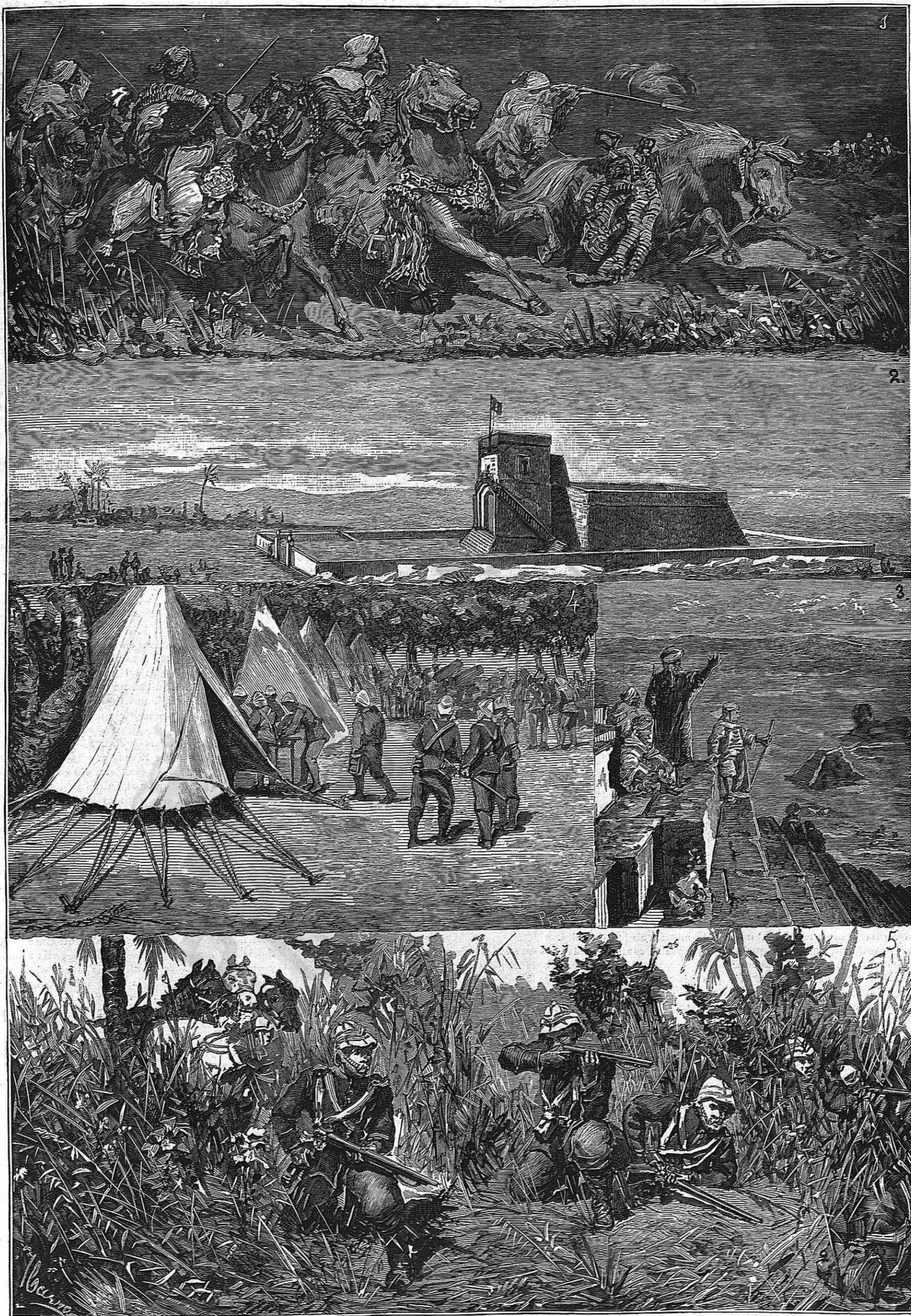
No es lamentable que tinguém tant empenyo en demostrar nostra ignorancia en un assumpto tant trascendent, y que doném peu á que s' diga sempre y ab certa rahó que som un poble de guitarristas, inconscient, variable, amich de tots los que s'ens semblan y enemich sistemátich de quant no coneixém?

En los diaris de Madrid, que envian corresponsals á qualsevol punt hont la cort ó altres corporacions fassin festas, hont si detallan ab una profusió de minuciositats las crónicas escandalosas de tal ó qual personatge, las circunstancias de la agonía d'un reo, ó las nimie-

VALENCIA. — PORTA LATERAL DEL PALAU DE MOSSEN SORELL

DIBUIX DE ASEÑO

SUCESOS D' EGIPTO — DIBUIX D' IBARRA

1. Beduins atacant una avansada anglesa. — 2. Depòsit d' aygua vist de Ramlech, ocupat pels anglesos. — 3. Egipcis refugiats a las Piràmides
4. Campament anglés. — 5. Un regiment especial a' infanteria

tats de los jóves richs sense feyna; aixó y molt més que callém, s' hi troban més ó menys ben traduïts los extractes de la revista política estrangera, sense que cap redactor vaigí á informarse *de visu* en lo lloch dels aconteixements quant aquells revestien certa importancia, y més encare al llegir dits periódichs, y ferse cárrech dels apassionats, infundats y lleugers considerandos qu' sobre tals actes emiteixen, se posa un trist, erque es simbólich y nos explica la rahó de qu' estém om estém y per la qual necessitém sempre més fortalles ab los canons cap á dintre que apuntats en direcció á la frontera.

Son impresionables: y aixís se comprén la facilitat ab que passém de la més gran confiança á la més forta exacerbació.

Avuy, en presencia del conflicte anglo-egipci, qual desenllás sols podian esperar en altra forma los qu' no tenen en compte los factors de eixos problemas, sembla que l' esperit meridional se manifesta en dos termes esçencials: simpatía per los vensuts: odi ó quant ménys rezel dels vencedors.

Probariam fàcilment quant destituidas de fons están eixas dos tendèncias: més cenyintnos al nostre propósit encaminat á senyalar la futilesa de nostre criteri polítich, de la qual ne patim fa ja tant temps, bastará una lleugera excursió per lo camp de la critica històrica pera contenir eixas simpatías y aqueil rezel si es que algú vulga donarse la pena de llegir tals ratllas y ne treu lo profit que ab tota voluntat desitjém.

Descartada de la lluyta egipcia la porció que fins avuy s' anomenaba partit nacional ó Arabista, queda plantejat únicament lo problema de intervenció posterior per part de las potències rivals de Inglaterra.

En eixa alternativa: ¿qué pensan los espanyols? Pensa... que lo colós inglés sols fa qu' extendrer la má pera clavar, en son temps oportú ó en lo moment psicológich (com deyan los enginyers prusians en 1870) la sua grapa unglera en lo mellor dels paissos mediterranis.

Es aixó, per més que sembli mentida, lo que pensan nostres polítichs, nostres diplomátichs *in partibus*, resumint en la esfera del poder las aspiracions nacionals!

Es aixó lo que crehuen de bona fé los ditxosos habitants del oasis madrilenyo, los que s' entretenen ab quèntos de gitanos y frasses de la terra de la hipérbole, los que buscan la quadratura del circol ministerial y tractan de mala manera nostre recó de terra quant sos treballadors fills rondinan de sistemas que costan cars y res los valen!

Avuy lo *Papo* es Inglaterra: eix papé va passant de má en má com las galledas en un incendi: «dintre algun temps... ¿qui sab quin será lo rádio de Gibraltar?»

Tan sols aqueixas aprensions bastan pera donar la mida de nostra insuficiencia pera alternar en lo concert Europeo: sí; tenen rahó los que nos negaren nostre dret y nos escatiman nostra influencia *sol-licitada*: tals cosas en semblants cassos ó no s' demanan ó s' prenen ab la punta de la espasa.

Las lleys del equilibri son, y per lo mateix no poden esser contraditas: tot sucseheix ab més lógica de la que crehuen los que pera sos fins procuran tergiversar l' ordre de las cosas: en tots los mons, en los astres com en los continents, en las islas com en los més petits recons de la terra, hi gravita una influencia decisiva que no deixa may á una forsa prevaleixe molt temps demunt d' un altra: y las nacions, que son sols formiguers insignificants de eix petit planeta podrán ab sas discórdias trencar lo llás qu' uneix á la materia ab las lleys continuas, inmensas que son la prenda de continuïtat entre unas y altres esferas?

Cenyintnos sols el exámen dels fets més culminants d' aquest sigle, ¿quina dominació veyém que siga perdurable y ni sisquera complerta en lo sentit del plan trassat per qui pogué realisarla?

Napoleon Bonapart volgué seguir las trassas de Atila, Timur-Leng, Alexandro, César, Carlemagno, Cárles V, Pere lo Gran, y tants y tants altres: ell conseguí lo que molt poch entre eixos soldats mimats per la fortuna... éll poblá de reys l' Europa avasallada y tingué un dia al mon civilisat pendent d' una paraula de sos llavis... ¿y qué? res: Santa Helena. Més tart s' aixeca una formidable tromba, que aménassa xuclar tota la sàvia de las nacions de nostre continent; la Santa Aliansa semblava destinada á aufegar en rius de sanch la llibertat que com estela esplendent deixá á pesar de tot lo régimén cessarista... desastres descomptats, sols quedá d' aquella formidable máquina de guerra la discórdia entre sas rodas, los odis més implacables qu' may, entre los aliats d' un dia.

Austria s' apodera d' Italia, empresona sos patriotas, fusella sos guerrillers, extén sa dominació per las petitas nacionalitats eslavas y tcheques, aufega los madgyars... y cau després de Solferino atacada per un grapat de aventurers piemontesos y no gaires més francesos que no saben per qui combaten.

La Rusia, somniant sempre ab l' hiperbólich y teatral

testament de Pere lo Gran, s' regira contra la Polonia abandonada, y clava la grapa sanguinolenta sobre l' cor de la Turquia: y tot eix aparato serveix pera fer immortals als héroes de la independència polaca, y cubrir de vergonya al rus opressor, reculant y vensut devant Sebastopol.

Vé després la lliga de Francfort que unint ab llás diplomátichs las nacionalitats alemanyas sembla destinada á esser lo càncer europeo que repleguia y estiraganyi las vísceras del continent vell y conturbat de la Europa: una sola batalla desfá lo núvol cayent per una part l' alemanyisme oriental y aixecantse de nou més gran la monarquia de Frederich; y al estallar la guerra ab Fransa s' enlayra de nou l' imperi alemany renovellat de Carlemagne sobre las ruinas del falsificat imperi napoleónich, amenassador com cap, y més ávid que tots junts.

Fins avuy l' imperi alemany, en qual victoria sols creya avans de 1870 lo qui estava en lo *intríngulis* de aquella nació maquiavélica y previsor, ha sigut qui gosá del prestigi de la victoria, y gracias á la sort capritxosa de las armas, en nostre pais ahont apenas se conexia lo carácter alemany modern, cambiá la moda y hasta los pensadors y ls filosofhs pensaren en alemany dintre de Espanya.

Los russos s' apoderan després de bona part del imperi turch: era llavors l' ocasió oportuna pera entregar al colós moscovita las insignias de *papo* europeo: y es ben segur que sense lo nihilisme y sa terrible propagació, ben prompte pendriam en Sant Petersburgó las inspiracions de alta política qu' avuy preném de Berlin.

¿Hont sont, donchs, eixos Cachalots que tot boca, tot dents, amenassan devorar la Europa entera? ¿perqué avuy Inglaterra ha de fer lo que no ha pogut ni podrá nació alguna? ¿quin privilegi tenen los inglesos per son maquiavelisme que no tingan los diplomátichs alemanys que saben de guerra y los generals del emperador Guillem que saben de diplomacia?

No es estrany que nos formém tals il·lusions quant tantas nos n' hem format, quant sols d' ellas vivim y de lo passat grandió de nostra patria, treyém eixa arrogancia legendaria que tan mal quadra ab nostre actual decaïment: en lo pais de las inteligències privilegiadas, á forsa de haberhi tants grans homes apenas si hi ha pera representar dignament nostre pais devant l' estranger y encare se ha de acudir en tals casos á la plana major del exercit: en esta nació qu' de tal modo descuida sos interessos del exterior com si l' homé fós criat per naixer y morir en la mateixa estretesa, apenas si hi ha algú que alsí sa veu pera induhir la opinió á que s' fassa en Marruecos lo qu' Inglaterra ab Egipte, Italia ab Tripoli y Fransa en Tunis; apenas si se parla aquí de la nova política de expansió seguint los meridians de cada nació á expensas del Africa; pot ser hi ha altres que pensan en las regions altas de nostre pais, ahont se reflexan ab una trista fidelitat totas nostras culpas y errors lamentables.

Molt fora demanar que en poch temps nos posem en lo lloch que nos correspon dintre de la forosa *germandat* europea: aixó no s' consegueix per cert aparentant fora casa una forsa y un esplendor que estém lluny de poder sostindre: aixó no s' cura batejant barcos vells é inútils ab noms gloriosos que conmemoran hasanyas dignas de eterna recordansa: las bravatas son ridículas sempre, perque no sempre lo més fort es qui guanya, pero quant las fá lo débil, lo qui se sosté darrera d' un fals prestigi, son ruinosas, funestas y culpables.

Mentres no elevém més nostras miras y trevallant ab fé y ab verdader patriotisme, cedint un tant el contrari en aras de la unió y procurant convertir la energia del odi en constancia per la fraternitat, será ridícul y de pobre efecte tractar las questions palpitants, que nos afectan de lluny per de prompte, pero que s' acostarán un dia, ab lo desenfado y la poca fixesa de verdaders celtas, fent vots en favors de qui ns agradi, encare que siga un assot de son pais; criticant y malehint ab qui-xotesca sistemática al que tinga lo tipo diferent del nostre, y obri ab método oposat al que nosaltres hem de recorrer en semblants conjunturas.

La política del bon sentit es la millor de totas; son regne es encara lluny, com ho es lo dia en que se jutjará al homé sense prevencions y sense distinció de llenguas ni de rassas.

JULIÀ BASTINOS.

Móstram tos llabis com rubins encesos
invitantme al festi de los teus besos,
y tos ulls hont lo goig hi resplandeix;
móstram ta cara alegre y riallera
y juraré llavors, dona encisera,
que l' dolor en la terra no existeix.

ENRICH DE CASTELLVÍ.

RECORTS GLORIOSOS

DE LA
MARINA CATALANA

DESDE l' segle XI al XVI la dominació del Mediterrá fou exclusivament propia de Catalunya. La organització de sas esquadras y empresas marítimas, tant guerreras com purament mercantils, era acertada y ben dirigida y per aixó vejém que las naus catalanas comercian ab França, Italia, dividida en las florèxents repúblicas de Venècia, Génova y Pisa, Grecia, Nort d' Africa y altres ultraports, *transmarini*, que en lo segle XII contavan ja ab consols dependents del Cos col·legiat de mercaders establert á Barcelona; en lo militar basta fixarnos detingudament en l' estudi de nostras guerras d' Italia, Mallorca, França, Castella, Turquia, Grecia y Africa, y d' ell se despren qu' ensempls que nostres exercits conquistavan los llorers de la victoria en campals batallas, nostres estols y esquadras, aquellas *ingens classis armatas*, que portavan á bordo *prævalidas marítimas ac terrestres copias*, segons lo genovés Foglieta, (1) vencián per tot arreu passejant en triunfo nostre sangonient ganfanó per los mars d' Europa y fentne exclamar despitat á Chalcocoudylas. *Inimicitia cum januensibus tarraconensibus implacabilis perpetuè fuerunt* (2).

Per aixó es que no bastarian volums enters d' apretadas ratllas pera contenir lo nom y detalls de nostras victorias marítimas y d' aquí l' motiu perque solsament m' ocuparé d' alguns dels principals fets, qu' il·lustran l' Historia de la marima catalana, esdevinguts tant en época de nostres comtes soberans, com en temps de la dominació aragonesa: puix encare que durant aquest' última foren guanyadas las victorias per los reys d' Aragó, no obstant, aquesta circumstancia no desmillora ni rebaixa la principal part de Catalunya en aquelles lluytas, puix era l' únich departament maritim del Regne, que podia dedicarse á la náutica, tant per la naturalesa de sas costas com per lo carácter de llurs fills, y aquella a que s' debian aytals triunfos, segons Joan Stella; *genis nobis inimicissimum, genis infectissimum nomine jenuensi*.

I

Corria l' any 1113 y la República de Pisa, que continuament era molestada en son florit comerç per los alarbs corsaris de las Illas Balears, resolgué d' acord ab lo Sant Pare Pascual II, atacarlos en sas propias terras, organissant á dit efecte una nombrosa expedició, que sortí de Port-Pisá en Agost del any següent, dirigida per un Llegat apostólich; més una furiosa tempestat y l' impericia dels pilots foren causa de l' interrupció del viatge dels crehuats, y rebatiren l' esquadra á las costas de Blanes que ls enganyats pisans prengueren per las de Mallorca. No obstant, prompte s' desvanesqué llur error al veurer qu' habian arribat á terra amiga, puix eran íntimas las relaciones de Catalunya ab las repúblicas del Nort d' Italia, baix lo pnt de vista maritim y comercial, essent digne de notarse que d' ellas la que més predilecció habia mostrat envèrs Catalunya era la Pisana.

Aquest fet, qu' aislat restaria sens capdal trascendencia, puix los pisans al reconeixer sa equivocació podian recuperar lo temps perdut dirigintse novament á Mallorca, objectiu principal de l' empresa qu' acometian, es, segons parer d' erudits historiadors, entre ells los autorisats D. Victor Balaguer y D. Antoni de Bofarull, l' origen y fonament de la marina de guerra catalana, y encare que sia volguer cubrir plaça d' intel·ligent, no puch menys de manifestar la mia adhesió ó opinió tan ben sentada, puix que ls pisans y l' Delegat del Sant Pare en lloch d' obrar particularment oferiren á nostre comte soberá complerta participació en l' empresa, despaixant una emoiada á D. Ramon Berenguer III manifestantli haberlo aclamat company y capdill suprem de la crehuada, segons relació del Diaca Llorens lo Veronés en son poema sobre la permanencia dels pisans á Mallorca.

Lo comte soberá de Catalunya resolgué accedir á las proposicions y encárrechs dels pisans compartint ab ells los perills y glorias d' aquella empresa, més que més quan que ls mariners catalans conservaban també amargas recordanças dels piratas mallorquins que, juntament ab los levantins y africans, tenian en continua congoixa als comerciants que confiavan llurs productes á la navegació.

Las platjas de Blanes y de Sant Feliu de Guixols, aquestas platjas que son l' origen y lloch del naixement de la marina catalana presenciaren la coral entrevista de Ramon Berenguer III ab los capdills de l' expedició pisana; allí s' convingué qu' agermanadas las esquadras

(1) *Annales genuenses.*

(2) *De rebus turcis.*

PASTA PECTORAL DEL DOCTOR ANDREU

DE BARCELONA

Remey segur pera tots los que pateixen catarros, ronqueras y constipats rebeldes. etc., facilitant sempre la expectoració

TOS

Aquest remey es tan positiu, que ni en un sol cas han fallat los seus bons resultats. A las primeras tomas d'aquesta pasta, lo malalt sent ja un gran alivi que 'l sorprent y anima.

Pera probar la virtut y valer d'aquesta pasta, basta dir que molts facultatius de Espanya quals noms som autorisats per publicar, han curat la tos ab eixa pasta pectoral, despres de haber recorregut a totas las fórmulas mes conegudas, per qual rahó la prescribeixen constantment a sos malalts, dels quals rebem cada dia mostres de verdadera gratitut y afecte.

Es també lo medicament mes cómodo y agradable que 's coneix, no molesta en lo mes mínim al malalt y son sabor balsámich es molt agradable.

TOS

¡BOCA! GRAN ¡BOCA!

REMEY

L'elixir higiénich del célebre metje aleman Dr. Gutler preparat pel Dr. Andreu de Barcelona, es lo mellor dentífich que 's coneix en lo món. Aquest elixir obra d'una manera segura y admirable y sos efectes son sempre los següents:

- 1.º Calma y evita lo dolor de caixa.
- 2.º Extingeix lo mal alé y dona frescura a la boca.
- 3.º Neteja y blanqueja l' esmalt de la dentadura.
- 4.º Deté las caries y cura radicalment l' escorbüt.
- 5.º Dona fixesa a las dents y caixals, puig vigorisa las genivas de tal manera, que las fa insensibles als excessos de calor y fret.

Aquestas y altres ventatjas se conseguixen sempre ab l' us del elixir del sábi aleman Dr. Gutler, essent d' absoluta necessitat a totas las famíllias que estimen en alguna cosa la important salut de la boca. Se venen tots eixos medicaments en las millors farmacias de las principals poblacions d' Espanya y América així com Fransa y Italia, Inglaterra y Portugal.

Prospectes gratis

ALIVI Y CURACIÓ
Ó SOFOCACIÓ DE TOTA
CLASE DE **ASMA**
ab los cigarrillos balsámichs y los papers azoats

Fumant un sol cigarrillo fins en los ataques mes forts del asma se sent al instant un gran alivi. La expectoració 's produex més facilment, la tos se alivia, lo pit bat ab mes regularitat y 'l malalt acaba per respirar lebrement.

LOS ATACHS D'

ASMA

per la nit se calman al instant ab los papers azoats, cremantne un dins l' habitació, de modo que 'l malalt que 's troba privat de descansar, sent ben prompto un agradable benestar que 's converteix en lo més apacible somni.

CAMISERÍA Y CORBATERÍA

DE SOLANAS Y PONS

CONFECCIÓ PERA SENYORAS

CAMISAS

CHAMBRAS — ENAGUAS

CAMISOLINS

COLLS — PUNYS — PENTINADORS

BARCELONA. 16, BOQUERÍA

CONFECCIÓ PERA CABALLERS

CAMISAS

COLLS — PUNYS

PECHERAS

CALSOTETS — CAMISETAS

BARCELONA. 16, BOQUERÍA

Fernando VII, 20. Barcelona ♦ **LLUIS VIVES Y COMPANYÍA** ♦ Fernando VII, 20. Barcelona

ARMAS

Escopetas pera cassa de un y dos canóns, del país y extranger, desde las mes baratas fins al mellor género dels mes celebrats fabricants inglesos.

Escopetas y pistolas de saló Flobert y d' aire comprimít.

ESPECIALITAT

Revólvers y pistolas de Reglament y de butxaca, del Estats-Units del Nort de América.

Canyas de pescar.

Armas antigas y de Toledo.

OBJECTES DIFERENTS

Cartutxos y accessoris. Cartutxos carregats al sistema inglés ab pólvora alemanya é inglesa y ab perdigons forts de Newcastle.

Efectes de gimnassia y d' esgrima.

Panoplias, Perxas, Armaduras enteras del Japó y altres paíssos.

Objectes artístichs de ferro cisellat é incrustat de Toledo.

Fuets y espuelas.

Bastons, Boquillas, Petacas, Carteras, Ganivets de las mellors marcas.

Fernando VII, 20. Barcelona ♦ **LLUIS VIVES Y COMPANYÍA** ♦ Fernando VII, 20. Barcelona

TALLERS DE REPRODUCCIONS ARTÍSTICAS

212 — GRANVÍA — 212

BARCELONA

THOMAS

14 — CANUDA — 14

BARCELONA

GRABAT PANICONOGRÁFICH Y FOTOGABAT

Reproduccions de dibuixos de totas classes, manuscrits, mapas, música, estamperia, etc., etc., en clixés tipográfichs

PRIVILEGI EXCLUSIU PERA L' APLICACIÓ DEL TON PAPIER